

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 02686

MORGNFREYD

Victor Spritzer

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ביתארגון פריידי

פון זווילקאר שטרעיצער

קינדערמייסעס

ארויסגעגעבן פון מעכאבער
בוענאס איירעס, 1936

קניין פון ביתארגון פריידי
פון זווילקאר שטרעיצער
אויסגעגעבן דורך
הויפטפארקויר
פארלאנג ג. קאפלאנסקי
קאריענטעס 2614

הויפטפארקויר:
פארלאנג ג. קאפלאנסקי
קאריענטעס 2614

Morgnfreid

Cuentos
infantiles

Printed in Argentine

Copyright by
Victor Spritzer
Buenos Aires, 1936

Talleres Gráficos
"C u l t u r a"
Sarmiento 2157, Bs. As

א י נ ה א ל ט

- 8 — — — — — זאנגען זינגען א געזאנג
- 11 — — — — — דאָס קליינע מאמעלע
- 14 — — — — — א מייסע פון א קריג מיט א פליג
- 17 — — — — — ווער איז דער בער ?
- 19 — — — — — דאָס עפעלע, וואָס מאכט געזונט דאָס קעפעלע
- 23 — — — — — א גרום פון דער באבען
- 28 — — — — — דאָס יינגעלע און די לעוואָנע
- 31 — — — — — א קאנאריק א כאָכעם
- 34 — — — — — ווו איז ער געווען ?
- 38 — — — — — וואָס אין מיט דער זון היינט געשען ?
- 40 — — — — — דערפאר גייען די קאטשקעס באַרוועם
- 43 — — — — — פישעלע און פישעלע
- 46 — — — — — צו דער באבע סאַרע פריידע
- 48 — — — — — די מאמע האָט אויפגענייט א קליידעלע
- איינער אליין אויפן קאמפ**
- 53 — — — — — די ערשטע פריינטשאפט
- 57 — — — — — טשיטשאָ וויל גיין אין שול אריין
- 60 — — — — — א באווער זאָל אזוינס טון ?
- 65 — — — — — אונטער יאנקעלעם וויגעלע
- 68 — — — — — מיטן ציימל אינדערהאנט
- 70 — — — — — שמערל באלעבאָס
- 73 — — — — — יידל מיטן פידל
- 78 — — — — — א וועלט אָן געלט
- 81 — — — — — קייער און שלינגער
- 83 — — — — — צוויי קעז אין איין זאק
- 86 — — — — — פאמפא און זיינע כאוויירים
- 91 — — — — — די מייסע מיט דער אלטער שטאָט און מיט דער נייער שטאָט
- 94 — — — — — די נישטרערציילטע מייסע
- כ י י ע ל ע**
- 99 — — — — — כיעלע איז ברוינע געוואָרן
- 102 — — — — — כיעלע וויל דעם שטעקן
- 105 — — — — — כיעלע איז גרויס געוואָרן איבער נאכט
- 109 — — — — — שפאנישע ווערטער

מיון טעכטערל

מ א ל ק ע ל ע

א מ א ט א נ ע.

א געזאנג

גייט ארויס די זון,
אן אויסגערומטע זון,
שפאצירט זיך אויפן הימל
און קוקט פון דאָרט זיך צו,
וואָס אונטן טוט זיך טון.

קוקט די זון פון אויבן,
בלאנקען סערפן אונטן.
פרייען זיך די זאנגען
ביז אין די וואַרצלען,
ביז אין די גרונטן.

אונטן פליסט א מייכל
און שווענקט זיך אָפּ די ברעגן.
אין א שטרויען שטיבל
זועקט לייבקע זיינע יונגען:
„כעיורע, שוין גענוג געלעגן!“

„ס'ד'ס!... ס'ד'ס!...“ — שניידן סערפן,
סע נייט א גאנג.
פילן זאנגען די-אָ שניטן
און נישט זיי קרעכצן, נישט זיי וויינען—
זאנגען זינגען א געזאנג.

* *

לייבקע מיט די יונגען,
סערפן אויף די אקסלען —
סע שטייט דאָס פעלד און ווארט!
צייטיק שוין די זאנגען,
שיר נישט איבערגעוואקסן.

אין הויפנס גאנצע, גאנצע הויפנס
ליגן זאנגען, ליגן.
רעדן נישט קיין וואַרט,
הערן זיך נאָר איין —
ליגן ווי אנטשוויגן.

סע בייגן זיך די זאנגען,
מיט די קעפּ אראָפּ.
זאָגן זיך „גוממאָרגן“
און ווארטן אויפן סערפּ
צו געבן זייער האָב.

פון געבוירן אָן
געוואקסן פראנק און פריי.
איצטער נעמט מען גאָר זיי בינדן,
אין סנאָפּעס גאנצע בינדן,
ווערט שוין א געשושעריי...

נאָר פילן וועלן מאַלן,
בעקערס וועלן באקן.
וועלן קינדער עסן,
וועלן קינדער האָבן
רויסע, שיינע באקן.

וועלן מילן מאַלן,
וועלן בעקערס באקן.
וועלן קינדער עסן,
וועלן קינדער האָבן,
רויסע, שיינע באקן.

קלאפט מען, דרעשט מען, א געשושעריי,
 סע גייט א גאנג.
 פילן זאנגען, וואָס מע טוט זיי,
 און נישט זיי קרעכצן, נישט זיי וויינען—
 זאנגען זינגען א געזאנג.

**

לייבקע מיט די יונגען,
 ברויטן אין די הענט.
 ברענגען צו די קינדער,
 נעמען קינדער עס.
 ווערט עס ווי פארברענט...

שפרייט זיך אויס א פרייד,
 פרייט זיך מאמע, טאטע.
 ווען די זון פארגייט,
 גייען קינדער שלאָפן
 אָנגעגעסן, זאטע.

וויגט זיך שמיל די נאכט,
 וויגט זיך אין איר רוי.
 זאנגען וואקסן ווידער...
 שאַקלען מיט די קעפּ,
 וויגן, זינגען צו:

מילן וועלן מאַלן,
 בעקערס וועלן באַקן.
 וועלן קינדער עסן,
 וועלן קינדער האָבן
 רויטע, שיינע באַקן.

שושעריי „שרשר-שיש!“
 סע גייט א גאנג.
 פילן זאנגען, ווי מע בינדט זיי,
 און נישט זיי קרעכצן, נישט זיי וויינען—
 זאנגען זינגען א געזאנג.

**

אין די שויערס, אין די שויערס
 ליגן זאנגען, ליגן.
 רעדן נישט קיין וואָרט,
 הערן זיך נאָר אויך —
 ליגן ווי אנטשוויגן.

פלוצים שלעפט מען זיי ארויס
 און מע קלאפט גאָר און מע שלאָגט.
 מע צעהאקט אזוי די קעפּ,
 אז קערנער פליען פון די קלעפּ —
 וואָס וואַלטן זיי אויף דעם געזאָגט?...

נאָר מילן וועלן מאַלן,
 בעקערס וועלן באַקן.
 וועלן קינדער עסן,
 וועלן קינדער האָבן
 רויטע, שיינע באַקן.

דאס קליינע מאמעלע

עמעלע שמעמעלע פלאמשיק נעזל.
לויפט ארום, ווי א העזל.

ווייסט נישט קיינער,
וואָס די דאָס.

עמעלע שמעמעלע פלאמשיק נעזל,
איז נישט קיין העזל, איז נישט קיין האָז.

פרעגט די מאמע: — עמעלע, זאָג,
וואָס די היינט פארא מאָג?

עפעס טראכטסטו,
עפעס לאכסטו!

און דער מאמע רופט זיך אָן:
— פאר וועמען מאכסטו דעם אויבנאָן?

נאָר עמעלע הערט נישט וואָס מע פרעגט זי, וואָס מע רעדט
צון איר. זי איז זייער פארטון, פארנומען.

סע זעט אויס, ווי עמעצער דארף צון איר קומען.
סע זעט אויס —

ווער ווייסט וואָס סע וועט זיך טון בא איר אין „הויז“!
זי האָט ארויסגעשמעלט אויפן הויף איר מישעלע מיט די
בענקעלעך.

אויסגעשמעלט, אָפגעווישט, און אויפן מיש עפעס אויסגעשפרייט.
דערנאָך האָט זי ארויסגענומען פון אירע שפילעכלעך —
מעצעלעך, בעכערלעך, קריגעלעך און זיי אויסגעשמעלט אויפן
מיש און זיי אָנגעגאָסן מיט וואסער.

דערנאך האט זי אָנגעשניטן קליינטשיקע שטיקלעך ברויט.
ווי טאַרט ... און זיי שיינן אויסגעלייגט.

און פלוצים האט זי גענומען מאכן מיטן מיילעכל, ווי מע פאַרט:
— פו, פו, פיפּי-פּי-פּי ... פו! —

געסט פאַרן, געסט קומען, זענען שוין דאָ.
האַט זי זיי אויפגענומען:

— זעצט אייך דאַרט, זעצט אייך דאָ, זיצט, זיצט ... —
זי האט זיך אויף פארשוויצט.

זי קען זיך נישט קיין אייזע געבן, דאָס קליינע „מאמעלע“.
זי רוישט, זי קאַכט, זי מאַלט, זי פלאמט — זי וואקסט
אינדערלענג און אינדערברייט.

און די טאמע-מאמע קוקן זיך צו פונדערזייט און קוועלן אָן
פאר פרייד.

און א זונענשטראל קומט זיך אויך צו גאסט.

ער ציט זיך אויס איבער דער לענג פונעם טישעלע, ווי א
ליכטיקער פאס, ווי א באפוצעכין.

און א וויין-בלעמעלע פליט אראפ פונעם וויינשמאַק, פון אויבן
און שפרייט אויס א זיסן רייעך, א גומן. —

נאָר דאָס קעצל ליגט עפעס אין ווינקל, ווי א ברויגעזער
מעכומן ... —

און א פייגעלע לאַזט זיך פון ערגעץ הערן מיט א צווימשערן,
מיט א „צוויין-צוויין“ ...

סע געפעלט עס דער שפיל, דער שפאס,

סע וויל אויך זיין א גאסט,

כאַמשע סע ווייסט נישט וואָס און ווען — וואָס דאָ וועט

אזוינס געשען.

און טאמע-מאמע קוקן זיך איבער אינדערשטיל:

— וואָס די דאָס פארא שפיל?

— וואָס די דאָס פאַרט?

— וואָס מיינט זי דאַרט?

אינדעם דערזעען זיי, ווי עטעלע גייט צו צון א ווינקל, וואָס איז פארהאנגען מיט עפעס, און פון הינטערן פארהענגעכץ נעמט זי אפיר איר ליאלקע — פארקעמט און פארפוצט, באהאנגען מיט סטענגעס און מיט בלימעלעך.

זי מאכט צון איר מיט די ליפן, ווי א לופט-קוש... און זי זעצט זי אנדער אויבנאָן, און שטעלט זיך פאר איר טאנצן. האָט די מאמע זיך פלוצים צעלאכט אויף א קאל: — עטעלע עטעלע, וואָס די דאָס! ?

— דער ליאלקעס גע-בורטס-טאָג... — האָט עטעלע געענטפערט הינטער דער נאָז.

נאָר זי האָט א קוק געטון אויף די טאטע-מאמע, האָט זי זיך פארויטלט, פארשעמט און אויפגעהערט טאנצן. און זי האָט זיך פארשטעלט הינטער דער מאמעס פארטעך און — דאָס איז נאָך נישט אינגאנצן.

עטעלע שמעטעלע פלאטשיק נעזל.
בלאָזט מיטן מיילעכל, מאכט א בלעזל...

ווייסט שוין יעדער,
וואָס די דאָס:

עטעלע שמעטעלע האָט זיך פארשעמט,
שטייט זי ברויגען, אראָפגעלאָזט די נאָז.

לאכט די מאמע און זי זאָגט:
— ברויגען נאָר אין אזא טאָג? ...

די ליאלקע וועט נאָך וויינען!
זי וועט — ווער-ווייסט-וואָס מיינען!

טוט זיך עטעלע א קויעך אָן,
און דער ליאלקעס געבורטס-טאָג הייבט זיך ערשט אָן.

א מייסע פון א קריג מיט א פליג

אנומלט איז פייוועלע געזעסן און זיך געשפילט, איז געקומען צו פליען א פליג און זיך אנידערגעשטעלט אויף זיין רעכטער באק. איז פייוועלע ביז געווארן און אויסגעצויגן די רעכטע האנט צו דער פליג און געטון א קנאק...

באלד האט פייוועלע דערפילט די פליג אויף דער לינקער באק, האט ער אויסגעצויגן די לינקע האנט צו דער פליג און ווידער געטון א קנאק.

אין דערזעלבער מינוט נאך איז די פליג ארויף אויף זיין שמערן, איז שוין פייוועלע טאקע גאר ביז געווארן:
— ע, זי וויל טאקע נישט הערן? טר-רראך! ...

און באלד האט זיך אים די פליג געשטעלט אויף דער שפיין נאז און ס'איז געשען דיזעלבע זאך.

נאך נאך דעם פאטש אין דער נאז, זענען אים איבערגעגאן די אויגן און ס'האט אים פארקלעמט באם הערצל און ער האט זיך צעווייגט.

איז צוגעלאפן די מאמע און אים געפרעגט, וואס ס'האט געטראפן, פארוואס ס'איז אים רויט די באקן, דער שמערן — דאס גאנצע פאנעס. איז ער צו צום שפיגל און א בליק נאך געטון, איז ער שמיל געבליבן און אראפגעלאזט דאס קעפל — זיך פארשעמט.

און אין שלאף, באנאכט,

האט זיך פייוועלען געדאכט,

אז די פליג פליט און זשומעט איבער אים

און רעדט צון אים:

— האסטו יינגעלע געפאטשט,

האסטו דיך אליין געפאטשט,

און מיך האַסמו נישט פארטריבן —
דו ביסט נאָר א נאר געבליבן.

* * *

אויפן אנדערן טאָג, נאָכמיטיק, נעמט די מאמע איר פייזעלעך
און פירט אים צו צום בעטל, ער זאָל זיך צולייגן אביסל נאָכן עסן.
און זי גייט זיך צוריק צון איר ארבעט.

דער טאמע גיט אים א קוש אין קעפל און זאָגט אים א
„גוטנמאָגן“. פייזעלע שרייט אים נאָך: „גיי געזונט, טאמע, קום
באלד!“ און ער וויל שוין אריינגיין אין בעט, דערהערט ער א
זשומען —

אין א גוטער שאַ.

די פליג איז ווידער דאָ.

גיט ער שוין נישט קיין פעטש, נאָר ער נעמט מיט דער האנט
אזוי-א... זי אוועקצוטרייבן.

מאכט צון אים די פליג:

— זעסטו, אז דו פאטשסט נישט, קען מען מיט דיר רעדן.

לאכט פייזעלע:

— אז דו ווילסט רעדן, רעד... .

— מיר איז דאָ קאלט — זאָגט די פליג — מיר איז דאָ טונקל.

וויל איך מיך ארויסציען אין אן אנדערער דירע, וווּ ס'איז ווארעם
און ליכטיק.

— וואָסזשע ווילסטו פון מיר?

— איך וויל מיך מיט דיר געזעגענען.

— זייער גוט, זאָל דיך עליע דראַנג באגעגענען...

— אזוי, אז דו שפאסט, געפעלסטו מיר.

— וואָסזשע נאָך ווילסטו פון מיר?

— איך וויל... איך וויל... אז אזויווי איך לאָז מיך שוין אין

וועג, זאָלסטו מיר העלפן איינפאקן מיין געפעק.

— א-א-א? ... נישט מער, ווי דאס-א-א — א? ...
און ער האט א שאקל געטון מיטן קאפ, ווי ער וואלט
געזאגט „יא“.

און ער איז אריינגעפאלן אין בעטל אריין מיטן אנטוועכן און
ער איז אנטשלאפן געווארן אזוי שווער, ווי א בער ...
די מיר איז געווען אביסל אפן און אינדרויסן האט פלוצים
אויפגעשיינט די זון, האט די פליג א כאפ געטון האק-און-פאק און
זי איז ארויס און זי איז אוועק.

נאך פיוועלע האט אין שלאף געהערט, ווי זי פליט און
זשומעט, אזויווי אן ערצפלאן.

און זי קלייבט זיך איבער אין א נייער דירע אריין.

ווער איז דער בער?

אמאל איז געווען א מיידעלע, זי האט געהייסן יענטעלע, איז די מאמע לעבן איר געזעסן און איר דערציילט א מייסע מיט א בער. האט יענטעלע אויסגעהערט יעדעס ווארט, ווי דער בער האט גענומען דאס פארבלאנדזשעטע מיידעלע און עס ארויסגעפירט פון וואלד און עס אפגעפירט צו מאמע-מאמע.

האט יענטעלע זייער ליב געקריגן דעם בער, און זי האט געוואלט הערן אזוינע מייסעס, וואס מער. די מאמע האט אבער קיין סאך צייט נישט געהאט. האט די מאמע זיך גענומען צו איר ארבעט און יענטעלע איז זיך געזעסן און געקלערט:

וויאזוי א בער היט אפ א קינד.
און צי א בערס א קינד ווערט אויך אמאל פארבלאנדזשעט.
און צי עמעצער פירט עס צוריק אפ אהיים.
און... פלוצים האט יענטעלע דעהערט א געוויין פון הינטער דער טיר, פון דרויסן. איז זי צו צו דער טיר און א דערשראקענע א פרעג געטון:

- ווער וויינט עס דארט?
- איך — האט מען געענטפערט פון דרויסן.
- ווער ביסטו?
- בערעלע.
- אוי, בערעלע? וואסי געשען? פארבלאנדזשעט?
- יא.
- פארבלאנדזשעט אזש פון וואלד?
- פארבלאנדזשעט און — קא-א-אלט...
- שרעק דיך נישט, בערעלע, באלד!

זי איז צוגעלאָפֿן צו דער מאמען, זי זאל איר אויפקייטלען
אויבן די טיר :

— בערעלע פארבלאָנדזשעט, אָפּפירן אהיים!
— ניין, קינד לעבן, איכל אים גיין אָפּפירן — האָט די מאמע
איר געענטפערט — און דו בלייב אין שטוב, דו טאַרסט נישט
ארויסגיין אצינד, אינדרויסן בלאָזט א קאלטער ווינט!

און די מאמע האָט מיט א שאליק זיך ארומגעוויקלט דעם
האלדז, און זי איז ארויס פון דער שטוב און פארשלאָסן די טיר
פון דרויסן, יענטעלע האָט נאָר געהערט, ווי די מאמע האָט א זאָג
געטון: „קום, בערעלע!“ מער האָט זי נישט געהערט.

זי האָט נאָר געקלערט און געקלערט — ווי די מאמע גייט און
גייט, און דאָס בערעלע גייט און גייט.
ביז סע ווערט א גרויסע פרייד :

זיי קומען צו צום וואלד, אָך, דאָס בערעלע איז שוין אינדערהיים!
יענטעלען איז פאר פרייד אזש אָנגעקומען א געוויין.
אינדעם איז די מאמע אריינגעקומען, האָט יענטעלע אויף איר
א קוק געטון פארווונדערט :

— אזוי גיך צוריק?
— וואָסזשע? — האָט די מאמע זיך אויך געוונדערט — ווי
ווייט איז דען צו דיין כאווערטע כייע?
— ביסט געווען בא מיין כאווערטע כייע?

— אוואדע, כ'האָב דאָך אָפּגעפירט איר ברודערל בערעלע!
— האָ? וואָס? דאָס גאָר? — האָט יענטעלע זיך אליין צעלאכט,
און דערנאָכדעם זיך פארטראכט.

זי האָט זיך דערמאָנט אין יענער מייסע מיטן בער, וואָס די
מאמע האָט איר פריער דערציילט, ווי א בער האָט געטראָפֿן א
פארבלאָנדזשעט מיידעלע, און האָט עס אָפּגעפירט אהיים.

און זי האָט אזוי פארטראכט און פארקלערט, געוואָלט פרעגן
די מאמען, ווער ס'איז געווען יענער בער, ווער?
עפשער פעטער בער? ...

ד א ס ע פ ע ל ע

וואס מאכט געזונט דאס קעפעלע

א-א, א-א, ליו-ליו-ליו!
שלאפושע איין, מיין יינגעלע,
נעם אריין דאס צינגעלע
און פארשלים די ליפעלעך
און פארמאך די אייגעלעך —
א-א, א-א, ליו-ליו-ליו —
וועסטו זען, מיין יינגעלע,
ווי סע פליען פייגעלעך...

פליען, פליען, איילן זיך,
ביז אהין אין וואלד אריין,
מוזן דארטן באלד שוין זיין,
דארטן וואקסט א ביימעלע,
אויפן בוים אן עפעלע —
א-א, א-א, ליו-ליו-ליו —
ברענגען א רעפוע דיר,
א געזונט אין קעפעלע...

האט טאקע דאס יינגעלע
געוואלט אריינגעמען דאס צינגעלע
און פארשלים די ליפעלעך
און פארמאכן די אייגעלעך,
צו זען, ווי סע פליען די פייגעלעך,
ברענגען אים אן עפעלע,
נאר ער האט נישט געקאנט.

ס'האָט אים וויי געמון דאָס קעפעלע.

איז געלעגן דאָס יינגעלע
און געקוקט, ווי די מאמע וויינט גאָר!
זי וויינט און זינגט אים א לידעלע,
זי בעט אים, ער זאָל שלאָפן,
וועלן פייגעלעך ברענגען אן עפעלע...
אוי, וויל ער איר צוליב טון!
ער וויל, ער ווייסט און ער פארשטייט,
גאָר דאָס קעפעלע האָט זיך אים געדרייט.

אינדעם פאלט אים איין: וואָס דארף ער עפעס ווארמן ביז
די פייגעלעך זאָלן אים ברענגען דאָס עפעלע? וואָסי, ער קען נישט
גיין אליין?

מאקע אזוי! שוין זאָל זיין גענאנגען!

גייט ער, גייט ער, גייט ער,
און פלוצים — זע גאָר — שטייט ער!

א בארג האָט אים פארשמעלט דעם וועג און אים געפרעגט,
זוהיין ער גייט.

— אין וואלד אריין — האָט דאָס יינגעלע געענטפערט.
— אין וואַסער וואלד אריין? — האָט ווידער געפרעגט
דער בארג.

— ווו ס'וואקסט אן עפעלע.
— א וואַסער עפעלע?
— וואָס מאכט געזונט דאָס קעפעלע.
— אויב אזוי, מיין יינגעלע, — מאכט דער בארג — איז
זייער שלעכט!

דער גאנג אהין געדויערט דריי טעג און דריי נעכט.
— אויב אזוי, — זאָגט דאָס יינגעלע — איז דאָך נישטאָ קיין
צייט צו שטיין, אז מע מוז אזוי ווייט גיין!

גייט ער, גייט ער, גייט ער,
און פלוצים — זע נאָר — שטייט ער!

א טיפער טאָל האָט אים אָפגעשמעלט אין גאנג און אים
געפרעגט, ווהיין ער גייט.

— אין וואָלד אריין — האָט דאָס יינגעלע געענטפערט.

— אין וואָסער וואָלד אריין?

— ווו ס'וואַקסט אן עפעלע.

— א וואָסער עפעלע?

— וואָס מאַכט געזונט דאָס קעפעלע.

— אויב אזוי — מאַכט דער טאָל — מוז איך דיר זאָגן.

אז דעם וועג איז שווער איבערצוטראָגן.

— אזוי? — זאָגט דאָס יינגעלע — אז איך בין איבערגעקומען

דעם באַרג, בין איך שוין גענוג שטאַרק.

גייט ער, גייט ער, גייט ער,

און פלוצים — זע נאָר — שטייט ער!

א פייער האָט אים פאַרשטעלט דעם וועג און אים געפרעגט
ווהיין ער גייט.

— אין וואָלד אריין — האָט דאָס יינגעלע געענטפערט.

— וואָס זוכסטו, יינגעלע, אין וואָלד? אן עפעלע?

— יא, וואָס מאַכט געזונט דאָס קעפעלע.

האָט אים דאָס פייער געזאָגט, אז ער דאַרף גיין אַרומנאַרום.

און דערנאָכדעם ערשט, איז, ווער ווייסט, צי ער קערט זיך נישט אום.

דאָס פייער זאָגט און ער גייט.

ווייטער אזוי, ווייטער, אַרומנאַרום.

און פלוצים קוקט ער זיך אום —

האַלט!

דער וואָלד.

נאָר צווישן אים און דעם וואָלד איז א וואַסער פאַראַן.

גיט ער א שפאן —

טיף, טיף,

לאזט ער זיך שווימען.

געשווימען, געשווימען

און איבערגעקומען —

שוין.

ער שטייט בא א בוים.

נאך א בוים, נאך א בוים,

ביימער אן א צאל.

קריכט ער ארויף אויף דעם ערשטן בוים, וואס שטייט אים

בא דער האנט.

און — (די מאמע האט דערזען, ווי ער האט זיך אויסגעדרייט

מיטן פענעמל צו דער וואנט...)

פייגעלעך פליען, פליען,

טראגן אין זייערע שנעבעלעך

עפעס אזוינע עפעלעך.

האט דאס יינגעלע צו זיי געזאגט, אז זיי זאלן פליען

געזונטערהייט צו אנדערע, צו אנדערע, וועמען סע טוט ווי דאס

קעפעלע.

אים טוט שוין נישט וויי. ער האט זיך אליין אן עפעלע

געבראכט.

די מאמע האט געזען, ווי ער מאכט עפעס מיט די ליפן און

זי האט דערהערט, ווי ער זאגט איר א „גומע נאכט!“

ששש...

— א גומע נאכט.

א גרום פון דער באבען

מאשעלע האָט איינמאַל געפרעגט דעם טאטן, ווי ווייט ס'איז
צו דער באבען :

— אז מע גייט א גאנצן טאָג, קומט מען אָן אהין ?

האָט דער טאטע געשמייכלט און איר געענטפערט :

— ניין, מאשעלע, מע מוז אהין פאָרן.

שפעטער איז זי צוגעגאָן צו דער מאמען, פּרעגן מיט וואָס מע

פאָרט צו דער באבען :

— מיטן טראמוויי, צי מיט דער באן ?

מיט דער שיף, צי מיט אן עראָפּלאַן ?

האָט די מאמע זיך פארטראכט און פארקלערט.

און אין איר אויג האָט זיך באוויזן א טרער.

האָט מאשעלע נישט פארשטאנען, וואָס מיט דער מאמען

איז געשען.

און די מאמע האָט ארויסגערעדט :

— ווער ווייסט, צי איך וועל זי נאָך אמאָל זען !

האָט מאשעלע געפרעגט די מאמען, צי זי וואָלט געוואָלט

פאָרן צו דער באבען.

האָט די מאמע אויסגערופן :

— ווען איך זאָל האָבן פליגלען, וואָלט איך צון איר געפּלויגן !

טראכט מאשעלע, אז ווען זי זאָל האָבן פליגלען, וואָלט זי

אויך געפּלויגן.

און ווידער טראכט מאשעלע, אז זי קען טאקע האָבן פליגלען:

דער לאנגער סימאָן קען מאכן פליגלען פון פּאפּיר.

גייט זי צו צום טאטנס שרייבמיש, שלעפט אראָפּ א שטיק

פּאפּיר, נאָך, נאָך ...

אָך !

איבערגעקערט דעם מינטער, אויסגעגאסן די גאנצע מינע.
 און סע צעוויינט זיך דאָס קינד.
 שמילט-איין די מאמע:
 — מיילע, סע קען זיך טרעפן.
 וואָרנט דער מאמע:
 — סע זאָל זיך נאָר מער אזוינס נישט טרעפן!
 דערווייל האָט מאשעלע אין די פליגלען פארגעסן,
 און מ'האָט זיך געזעצט צום טיש עסן.

באטאָג האָט איר דער לאנגער סימאָן טאקע געמאכט פליגלען
 פון פאפיר.
 דער לאנגער סימאָן איז א יינגעלע אין אירע יאָרן, נאָר גרויס
 איז ער באלד טאָפּל פון איר און א שמיפער איז ער נאָך א גרעסערער.
 ער האָט איר געזאָגט, אז זי זאָל זיך צומשעפען די פליגלען
 צו די הענט, זיך ארויפשמעלן אויף א בענקל און זיך טון א לאָג,
 וועט זי פליען ווי א פויגל. האָט זי אים געפאָלגט, האָט זי געטון
 א פאל, זיך צעקלאַפּט די נאָז און צעקנייטשט די פליגלען.
 האָט זי זיך צעוויינט, צעליארעמט, איז געקומען צו לויפן די
 מאמע און קוים זי איינגענומען, קוים זי איינגעשמילט.
 — וואָס שפילסטו דיך מיט דעם לאנגן נאר, — האָט די מאמע
 געמיינעט — וויפל מאָל האָב איך דיר שוין געזאָגט, אז דו זאָלסט
 דיך מיט אים נישט שפילן!
 — איכל מיך שוין טאקע מער נישט שפילן מיט אים — האָט
 מאשעלע געכליפּעט — קיינמאָל נישט!
 — געדענק, איך וועל מיך פאר דיר מער נישט אַנעמען! קריך
 נישט צון אים, ער וועט דיר נאָך ווייסערן-וואָס טון! אוי, וויי איז
 מיר, זע נאָר, ווי זי האָט זיך צעקלאַפּט! וואָס ביסטו געקראַכן
 צון אים!
 — ער זאָל מיר מאכן פליגלען, ער קען מאכן... — האָט
 מאשעלע נאָך נישט אויפגעהערט צו כליפּען.

— זע נאָר א פּאַנעם, א נאָז, צו וואָס באדארפסטו פליגלען?

— איך וויל פליען צו דער באבען...

— הא? וואָס?

— פליען צו דער באבען...

— א געדולע אויף דיר!

זי האָט זי צוגענומען צו זיך, די מאמע, און זי געהאלדזט און געקושט און מיט א טרער איר נאם געמאכט דאָס פענעמל.

פארנאכט איז מאשעלעס מאמען נישט געווען צו דערקענען. איר פאַנעם האָט אויסגעזען אזוי דערשראָקן — זי ווייסט נישט, וואָס זי זאָל זיך פאר אן אייצע געבן.

ווי קען זי זיך געפינען, מאשעלע, ווי קען זי זיין?

זי האָט זי שוין ארומגעזוכט בא אלע שכיינים, זי האָט זי שוין

ארומגעזוכט ווי נאָר אן אָרט — נישטאָ מאשעלע.

זי וועט נאָך אריינגיין צום לאנגן סימאָן, כאַטשע דאָרט איז

זי זיכער נישטאָ. נאָך יענעם פאל באמאָג, נאָכדעם, וואָס זי האָט

זיך אזוי צעקלאַפּט דאָס פאַנעם, וועט זי אזוי גיך נישט קריכן

צון אים.

נאָר גאָרנישט, ס'איז די דריטע טיר, וועט זי א קוק טון —

זי ווייסט דען, ווי זי זאָל גיין — אוי, וויי איז דער מאמען! אויף

דער גאס איז אזא טומל, אזא גערודער! אזוי פיל מענטשן, און

אַמניבוסן, און אויטאָמאָבילן — לויפן, יאָגן, איינער אויפן אנדערן,

איינער אויפן אנדערן — קאָפּ אויף קאָפּ.

— נישטאָ דאָ מיין מאשעלע? ...

קוקט סימאָנס מאמע זי אָן פארווונדערט:

— וואָס איז מיט אייך? וואָס זענט איר אזוי דערשראָקן?

— מיין מאשעלע, מיין מאשעלע, איך ווייס שוין נישט ווי זי

ארומצווכן!

— אָבער זייט נישט אזוי דערשראָקן! אָט איז מיין סימאָן

אויך נישטאָ אין שטוב, נאָך פון ווען, נו, איז וואָס?

— אייער סימאָן איז עפעס אנדערש, אייער סימאָנען וועט
נאַרנישט געשען... אוי, מיין מאשעלע, מיין מאשעלע! — איז זי
ארויס פון דאַרט און געבראַכן די הענט, נישט געוואַסט שוין וווּ זי
צו זוכן, וועמען צו פרעגן, יעדן שוין געפרעגט.

ס'איז נאָר אין א ווינקל דאַרט געזעסן א הונ.
ווייזט אויס, אז זי האָט נישט געהאט וואָס צו טון.
איז זי געזעסן, דאָס קעפל פארלייגט.
איז געקומען א האַן און זי איבערגעשראַקן,
דער האַן האָט די פליגלען געטון א צעפאַכע
און אויסגעקרייט, אויסגעקרייט.
קוקט מאשעלעס מאמע און דער בליק אירער פרעגט:

— האַן, האַן, ליבער האַן,
ווייסטו נישט וווּ מיין מאשעלע איז דאָ?

— ווי הייסט, איך ווייס נישט?
הינטער יענעם הויז
איז דאָ א גרויסער הויף,
אהינצו לויף!

איז זי געלאָפן און געלאָפן,
ביז זי האָט אהין געטראָפן.

און ווי זי איז אהין געקומען, האָט זי טאקע גלייך איר מאשעלען
דערזען — א געדולע אויף דער מאמען!

— מאשעלע, מאשעלע!
נאָר מאשעלע איז פארנומען, פארטון.
זי לויפט נאָך סימאָנען.
סימאָן לויפט נאָך איר.
— זיי לויפן, זיי יאָגן —
ניין, זיי פליען, פליען,
מיט פליגלען, ווי פליגלען, פליען זיי, פליען.
סימאָן פליט פאַרויס

און מאשעלע נאך סימאָנען.
ווערט די מאמע גרינג ווי א פייגעלע און פליט אויך.
מאשעלע נאך סימאָנען, און די מאמע נאך מאשעלען.
פלי, פלי, פלי, און געכאפט דאָס פייגעלע...
— ווער איז? הא, די מאמע?
— יא, מאשעלע, די מאמע!
— מאמעניו, מאמעניו, אה, ווי שייך, ווי שייך, ווי שייך ס'איז געווען!
— מאשעלע, טייערע, איך זון דייך שוין ארום אזוי לאנג! ווו
ביסטו אהינגעקומען, פייגעלע מיינס!
און מאשעלע איז געווען אזוי פארפלאמט און זי האָט אויסגעזען
אזוי פארטראכט, און זי האָט געענטפערט אזוי שמיל:
— געפלויגן, מאמעניו, געפלויגן ווייט, ווייט...
— ווזהיך, פייגעלע מיינס?
— ביז צו דער באבען, ביז צו דער באבען...
די מאמע האָט זי אָנגענומען מיט איין האנט און סימאָנען מיט
דער אנדערער האנט און זיי געפירט אהיים.
אויפן וועג האָט די מאמע גענומען אויספרעגן מאשעלען, וואָס
די באבע מאכט, ווי זי זעט אויס...
און מאשעלע האָט אזוי שמיל און פארטראכט דערציילט פון
דער באבען:
ווי די באבע זעט אויס,
ווי די באבע איז גראָ,
ווי זי האָט א צעקנייטשטן שמערן,
און זי טראָגט ברילן,
און זי שטייט א גאנצן טאָג באס פענצמער
און זי קוקט ארויס, מע זאָל קומען —
אוי, קוקט זי ארויס, די באבע,
די גוטע באבע!

דאס יינגעלע און די לעוואַנע

די לעוואַנע האָט זיך געדרייט ארום א קליין שטיבעלע, א שטיבעלע א קליינס.

אין א בעטעלע איז זיך געלעגן דאָרט שימעלע, א יינגעלע א שיינס.

האָט זי געוואָלט אריינקומען צון אים אין שטיבעלע. זיך דורכרעדן מיט אים, פרעגן אים: וואָס מאכט עפעס שימעלע?

האָט זי נישט געקאָנט אריין, ווייל דאָס שטיבעלע האָט נישט געהאט קיין פענצמער, נישט קיין פענצמערל, נאָר א שמאַל מירעלע, איז עס אויך געווען פארמאכט, אין יענער נאכט.

האָט זי נישט געקאָנט אריין.

נישט שיקן אפילע קיין שטיקל שייין.

האָט זי זיך געדרייט ארום, ארום.

און גערופן: יינגעלע, קום, קום!

* * *

האָט שימעלע נישט געקאָנט איינליגן אין בעטעלע, געדרייט זיך אהין און אהער.

וואָס איז דאָס דערמער?

ווער דרייט זיך אזוי?

ווער רופט אים אזוי?

וואָס ציט אים אזוי אויף דער גאס?

א, דאָס איז נישט קיין שפאס!

נעמט ער קלערן:

מאלע וואָס סע קען ווערן!

פריער, טאקע אין יענער נאכט, האָט מיט אים עפעס געטראָפן:

ווען ער איז אהיימגעגאנגען איז די לעוואָנע פון אים
אנטלאָפן.

איז עפשער האָט זי זיך באַרעכנט, אז אזוי איז נישט רעכט
און זי איז געקומען צוריק און זי דרייט זיך אום.

און זי רופט אים: „שימעלע, קום!“

ש-ש-ש... שמיל, זאל זיך נאָר נישט אויפכאפן דער טאמע
צי די מאמע, נישט דאָס שוועסטערל, נישט דער עלטערער
ברודער —

האַ-האַ! וואָלט געוואָרן א גערודער!

ש-ש-ש... שמיל...

ער וויל ארויס — אַ, וואָס ער וויל!

ער וויל צו דער לעוואָנע, שפאצירן מיט איר אינדרויסן און
אריינגעמען זי צו זיך אין שטיבעלע און ווארפן גאנצע-גאנצע
שטיקער שיין.

צו אלע-אלע אין די בעטן אריין.

און ש-ש-ש... שמיל, א קריך אין א הויז.

און צו דער לעוואָנע ארויס.

* * *

די לעוואָנע האָט אים נישט אָפגענארט:

הארט בא דער טיר האָט זי אויף אים געווארט.

— וואָס מאכט עפעס שימעלע? — האָט זי אים אויפגענומען

זייער שיין.

זי האָט אים אויך פארבעטן שפאצירן גיין.

איז ער מיט איר אביסעלע געגאנגען און דערנאָך האָט ער

זי פארבעטן צו זיך אין שטיבעלע. האָט זי זיך נישט אָפגעזאָגט —

אפילע ביז סע טאָגט...

און וויל אין שטיבעלע איז פינצטער געווען, האָט זי שטיקער

שיין פאָרויסגעשיקט, מע זאל זען אריינצוגיין.

זייער שיין.

זייער פיין.

דאָס שטיבעלע איז שוין פול מיט שטיקער שיין.
און שימעלע גייט אריין אינעווייניק און צעטיילט די שטיקער
דער מאמען און דעם טאטן, דעם שוועסטערל און דעם ברודער און
זיך אליין פולע קעשענעס... נאָר זי, די לעוואָנע, לאַזט זיך עפעס
צופיל בעטן.

זי וויל די שוועל נישט איבערטערעטן.

— קום, לעוואָנע! — בעט ער זיך, אַבער אומזיסט.

עפשער וויל סע שטייט פאר דער טיר א בלעך מיט מיסט? ...
רוקט ער די בלעך אוועק און די לעוואָנע גייט אלץ נישט אריין.
— מיילע, וואָס זאָל מען טון — טראַכט ער — וועט זי שוין
אריינקומען מאַרגן און פאר היינט מוז שוין דערווייל גענוג זיין
בלויז די שיין.

און אז ווער, וואָס וועט פארבייגיין, זאָל די שטיקער לעוואָנע-שיין
נישט ארויסכאפן — מ'האַט שוין געהערט פון אזוינע זאכן... —
וועט ער שוין טאקע די טיר פארמאכן.

און ווי ער האָט די טיר פארמאכט,

איז ער געבליבן שטיין פארטראַכט:

— וויאזוי האָט דאָס געטראָפן?

די טיר איז דאָך נישט אָפן.

טאָ וויאזוי זענען די שטיקער שיין ארויס?

ניין, ניין, זיי האָבן זיך געוויס באהאלטן ערגעץ דאָ אין הויז.

שימעלע האָט גענומען זוכן און זוכן ארום און ארום.

און אינדרויסן האָט די לעוואָנע ווי פריער, גערופן און גערופן:

קום, יינגעלע, קום!

א קאנאריק א נאכעם

„טרי - טרי - טריל,
טרי - טרי - טריל...“
טרילערט עפעס
אינדערשמיל! —

אין הויף אויף דער וואנט אינדערהויך איז א שטייגל געהאנגען.
אין דעם שטייגל איז א קאנאריק פון דרעמל צו דרעמל
געשפרונגען, פון שמעקעלע צו שמעקעלע געשפרונגען
און אזוי טרויעריק געזונגען.
אז מע האט לייכט געקענט פארשטיין.
אז דאס איז נישט קיין געזאנג, נאר א געוויין...
האט מען אויפגעעפנט דאס טירעלע פונעם שטייגל און
אריינגעשמעלט אזא שיסעלע מיט וואסער, עפשער וויל ער
א טרונק?

האט ער טאקע געטון א שלונג,
אבער דערנאך האט ער ווידער ווי פריער געטרילערט אזוי
טרויעריק, אזוי אינדערשמיל:

„טרי - טרי - טריל,
טרי - טרי - טריל...“ —

האט מען אים דורך די דרעמלעך אריינגעשמעקט א גרין
בלעמל, פריש פונעם גארטן ארויס, עפשער איז ער הונגעריק?
האט ער טאקע געגעסן,

אבער דערנאך, גלייך ווי פארן עסן:

„טרי - טרי - טריל,
טרי - טרי - טריל,

וויסט נישט קיינער
וואָס איך וויל..."

אזוי אייערנעכמן,

אזוי נעכמן,

אזוי היינט,

נאָר פּלוצים עפעס, האָט דער קאנאריק גענומען רייסן,

בייסן

די דראַמן,

עפשער וועט עס אים געראַמן? ...

נאָר ווייסעך-וואָס, ער קאָן דאָס נישט צעבייסן, ער דליבעט

נישט אָפּ אפילע נישט קיין דרעבעלע.

ס'איז נישט פאר זיין שנעבעלע.

אינדעם האָט דער הונט בא דער מיר, זיך צעבילט, האָט דער

קאנאריק אים געפרעגט:

— הונט, הונט, וואָס בילסטו?

האָט דער הונט אים צוריקגעפרעגט:

— קאנאריק, וואָס ווילסטו?

— דו זאלסט מיך באפרייען!

האָט דער הונט זיך געמאכט, אז ער האָט נישט דערהערט:

— הא, וואָס? קאָנסט נישט ליידן מיין שרייען? ... זיי מיר

געזונט! ...

— גיי ביסט א הונט!

צעמיאָקעט זיך די קאָץ אין א ווינקל, נעמט ער אויך זי בעטן:

— קאָץ, קאָץ, דראַפע זיך ארויף

און דאָס מירעלע מאך אויף!

— אָט לויף איך, נאָך נישט געהאט היינט אין מיין מויל... .

— ליג דיר דאָרמן, ביסט פויל.

שטייט א קליין מיידעלע און קוקט זיך אזוי צו, פאלט אים

עפעס איין און ער מאכט צון איר:

— הער נאָר דו, מיידעלע, ווילסט דײַ שפּילן מיט מיר?
— יאָ.
— ווילסט מיך נעמען אין די הענטעלעך?
— יאָ.
— ווילסט מיר גלעסן מיינע פעדערלעך?
— יאָ.
— פארוואָסזשע מאכסטו נישט אויף דאָס טירעלע און נעמסט
מיך נישט ארויס?
— איך קאָן נישט דערלאנגען, איך בין נאָך נישט אזוי גרויס.
— נו, ווייסטו נישט וואָס מע טוט? אַט שטייט דער בעזיס,
דערלאנגסטו מיט אים ביז צום טירעלע און דו רוקסט אזוי
ארויף-אראָפּ, אראָפּ-ארויף,
ביז דאָס טירעלע מאכט זיך אויף,
פלי איך ארויס, מיידעלע מיין,
ביז צו דיר אין הענטעלע אריין.
האַט דאָס מיידעלע גענומען דעם בעזיס און גערוקט און
געשטופט, געשטופט און גערוקט, און ווען דאָס טירעלע האָט זיך
אויפגעמאכט,
האַט דאָס מיידעלע אליין זיך צעלאכט:
— פי-פּו-פּו!
א שטיפער אזא...
אך, ווי הויך!
אך, ווי שוין!
און דעם קאנאריקס געזאנג איז שוין געווען א געזאנג, נישט
קיין געוויין.

„טרי - טרי - טריל,
טרי - טרי - טריל...
כ'האָב שוין אלעס
וואָס איך וויל!“

וון איז ער געווען?

איינמאל אין אן אינדערפרי, זענען די קינדער אויפגעשטאנען
פריער פון אלע טעג און זענען שנעל אויף דער גאס ארויס.
איז פארבייגעגאנגען אן אלטימשקער און אויף זיי א קוק געטון
מיט צוויי לאכעדיקע אויגן.

האַבן זיי אים א זאָג געטון:

— גוטמאַרגן!

האַט ער זיי געענטפערט:

— א גוטמאַרגן, א גומיאָר!

און ער האָט זיך אָפגעשמעלט און זיי א פרעג געטון:

— ווו גייט איר אזוי פרי, קינדערלעך?

— מיר גייען אנטקעגן דעם זומער.

האַט זיך דער אלטימשקער געמאכט, גלייך ער ווייסט פון

גאַרנישט און זיי געפרעגט:

— וואָסזשע, ער דארף איצט קומען?

האַבן זיך די קינדער צעלאכט:

— זע נאָר, א זיידע און ווייסט נישט!

האַט זיך דער אלטימשקער אָנגערופן, אז א זיידע האָט שוין

פאַרגעסן, שוין לאנג, אז ער איז נישט געגאן אין שול אריין.

האַבן די קינדער זיך צעלאכט און דער אלטימשקער האָט זיך

מיט זיי ווידער א שפאס געמאכט:

— אָבער איר ווייסט מאקע זיכער, אז דער זומער דארף

איצט קומען?

— אוואדע! — האָבן זיי אויסגעשריגן — היינט איז דאָך דער

21-סטער דעצעמבער!

— נו, נו, מירן זען, צי ער וועט קומען...

א ווינטל האָט א בלאַז געטון.

א וואַלקן האָט זיך אַ לאַז געטון.
און דער אלטימשקער האָט געזאָגט די קינדער אַ „גומטאַג“
און ער איז זיך אַ פּריילעכער אוועק זיין וועג.
אַ וויילע זענען די קינדער געבליבן שטיין און נאַכגעקוקט דעם
גומן זיידן. דערנאָך האָבן זיי זיך אַ לאַז געטון אויף פּאַרשידענע
וועגן.

צו גיין אנטקעגן
דעם ליבן זומער.
נאָר — זע נאָר!
פּאַרכמאַרעט דער הימל,
און אַ בליץ און אַ דונער.
אַט גיט שוין אַ גאַס אַ רעגן!
זענען די קינדער געבליבן שטיין
און נישט געוואוסט וווּ צו גיין —
צי זוכן דעם זומער.
צי נאָר צוריק אהיים?
אינדעם איז ווידער אַנגעקומען יענער אלטימשקער און דערווען.
ווי די קינדער שטייען אזוי נישט אהין און נישט אהער.
— וואָס איז מיט אייך דערמער? —
האַט ער זיי אַ פּרעג געטון און אויסגעשפּרייט צו זיי די הענט.
ווי ער וואַלט זיי אלע ארומגענומען.
און זיי זענען געשטאַנען טרויעריק און אַראָפּגעלאָזט די אויגן:
„דער זומער איז נישט געקומען...“
— אויב אזוי — האָט דער אלטימשקער גענומען זיי גרינגער
מאַכן אויפן האַרץ — אויב אזוי, ווייסט איר טאַקע נישט! דער
זומער איז געקומען און ער איז דאָ און ער וועט זיין!
— אזוי? און וווּ איז די זון, וואָס ער האָט באַדאַרפט ברענגען?
ווי זענען די זונענשטראַלן?
— ער וועט אָפּגעבן, קינדערלעך, ער וועט גאַרנישט שולדיק
בלייבן!

— מיר ווילן שוין, שוין!

— שוין, קינדערלעך, גיט ער נישט... ער קומט פון זייער א ווייטן וועג, ער האט זיך געשלעפט איבער בערג און איבער טאלן, איבער וועגן און אומוועגן, איז ער פול מיט שמויב, וויל ער זיך צומערשט אפפוצן און אפזאשן. שפעטער אבער וועט ער אפגעבן, ער וועט גארנישט שולדיק בלייבן!

א קאלטער רעגן האט אנגעהויבן פאלן און דער אלטימסקער האט אינדערגיך די קינדער אהיימבאגלייט.

— מאַרגן, איבערמאָרגן — האָבן די קינדער שוין צון אים געזאָגט — וועט שוין דער זומער זיכער זיין אַפּגעפּוצט און אַפּגעוואָשן.

נאָר ס'האַט אסאך מער געדויערט, ווי א טאָג-צוויי. קימאט די גאנצע צייט, זינט ער איז געקומען, האט ער זיך געהאלטן אין איין פּוצן און וואשן.

און דאָ אַנומלט, שוין נאָך וואַקאַציעס געווען, האָט ער זיך ערשט רעכט צעפלאַקערט — געהערט אזוינס?

די קינדער דארפן פּרינקען, עסן, גיין אין שול אריין, קאָנען זיי זיך נישט רירן — א היץ, א פייער, נישט אַפּצוּאַטעמען!
ווערן זיי בייז, די קינדער:

— וואָס זאָגט מען נישט צו דעם זומער? איצטערט קומט ער!

— מע דארף ליענען און שרייבן.

— רעכענען און צייכענען.

— אין שול אריין גיין.

— איז ער דאָ!

— איצטערט קומט ער זיך צו גיין!

— אין 21-סטן דעצעמבער, ווען ער האט יא באדארפט קומען.

איז ער געלעגן ערגעץ אין דער הינערפלעט!

— ווען מיר האָבן געהאט וואַקאַציעס, ווען מיר האָבן אזוי פיל

צייט געהאט, איז ער געלעגן ערגעץ הינטערן אויוון!

— ווען מיר האָבן געוואַלט באַדן זיך אין טייך, אַרומשפּרינגען

אויפן פרייעם פעלד, אַפברענען זיך אויף דער זון, האָט מען אים
נישט געזען פאר די אויגן!

— אזוי גאָר, אזוי?

האָט דאָס דערהערט יענער אלטימשקער, האָט ער זיי געפרעגט,
וואָס זיי ווילן — וואָספארא מיינע זיי האָבן — ער האָט דאָך זיי
געזאָגט, אז דער זומער וועט אָפגעבן, נו גיט ער אָפ, ער וויל נישט
שולדיק בלייבן.

האָבן זיי געזאָגט, אז טאקע גוט, און וויל, גאָר — וווּ איז
ער געווען.

ווען די צייט איז געווען? ...

און זיי זענען ארויס צום זומער מיט דער-אָ מיינע:

— הער גאָר, דו, כאַכעם מיינער!

ווּ ביסמו געווען.

ווען די צייט איז געווען.

ווען איעדער האָט געוואָלט.

דו זאָלסט זיין?

היינט ביסמו דאָ.

ווען די שולע איז שוין דאָ.

ווען די צייט פון זומער

איז פארביי!

וואס איז מיט דער זון היינט געשען?

— פפפ... פפפ... אר-פא. איז דאס א פייער!
— שוין איינמאל א פייער!
האָט מען געפאָכעט אויף זיך, געבלאָזן, געקרעכצט, ווער וועמען
ס'האָט באַגעגנט.
— וואָלט אביסל כאַטש אָפּגערעגנט!
— אזא פייער איז נאָך נישט געווען!
— וואָס איז מיט דער זון היינט געשען?

האָט איינער געזאָגט, אז אזוי:
— זונטיק, ווען די זון איז אויפן הימל ארום,
איז איר אנטקעגן געקומען א שטיק כמארע און האָט זי
פארדעקט.
ווי די זון איז געגאנגען, האָט דאָס שטיק כמארע זי פארדעקט.
איז מאַנטיק די זון ארום א ביזע,
א הייסע,
האָט דער גאנצער הימל מיט א כמארע זיך פארצויגן
און האָט פארשמעלט דער זון די אויגן...
איז דינסטיק די זון שוין ארום מיט א פייער, מיט דער כמארע
זיך צו פארמעסטן.
און יעדן טאָג איז דאָס פייער גרעסער.

א צווייטער האָט זיך אָנגערופן, אז ס'איז נישט אזוי, ער
זייסט בעסער:
— דינסטיק האָט די זון געהערט, אז כאס עקוואטער
וועט מיטוואָך זיין א טעאטער.

האַט זי זיך אויסגעפּוצט מיט האַקל-באַקל.
און גענאַנגען זען דאָס ספּעקטאַקל.
געקומען אהין, איז איר אלץ דאָרט זייער שיין געפּעלן געוואָרן.
נאָר דער בילעט האָט זי געקאַסט צו טייער.
האַט זי געוואָלט זיך אויסשלאָגן פאַר די הויצאַעס, איז, ווען זי
איז אוועק פון דאָרט, האָט זי זיך שוין אין איינוועגס מיטגענומען
אַביסל פייער.
דאָס איז מיט דער זון היינט געשען.
זי איז נעכטן באַם עקוואַטער געווען.

און א דריטער האָט געזאָגט, אז נישט דאָס און נישט יענץ. די
זון האָט נאָר ליב צו גיין אין קינאַ, נישט אין טעאַטער.
נאָר וואָדען? זי איז אלעמאַל נאַענט פון עקוואַטער.
אי אזא פייער, ווי היינט, איז נאָך דאָ נישט געווען?
ווייסט ער מאַקע נישט, וואָס דער זון איז היינט געשען.

דערפאר גייען די קאמשקעס בארוועס

אויבן פליט א פויגל
און שמעלט זיך אויף א דאך.
אונטן גייט א קאמשקע
און שמעלט זיך אָפּ און לאכט.
קוקט אויף איר דער פויגל:
וואָס האָט זי זיך צעלאכט?
קען קיין צוויי נישט ציילן
און ציילט אים אָפּ ביז אכט...

ערשטנס, לאכט זי, וואָס ער גייט נישט, נאָר ער פליט.
און ווידער א לאך:
וואָס ווען ער האָט זיך איינגעמיט,
האַט ער זיך געשמעלט אויף א דאך
און נישט אויף דרערד, ווי זי, אויפן וועג.
און דריטנס, און פערטנס —
זי וואָלט אים אָפּגעציילט ביז אכט...
נאָר זי האָט נישט קיין צייט.
הייבט זי זיך אויף אין מיצקע דערינען
און זי גייט זיך אוועק.
וואָס האָט זי אזוי נישט קיין צייט?
אהא, זי דארף נאָך גיין זייער ווייט.
העט-העט-העט, אהיך-א גלייך,
באָדן זיך, צום טייך.
און זי האָט נאָך נישט קיין באַד-אנצוג.

און נישט קיין ווייס היטל.
און נישט קיין גומענע שיד.
דערפאר איילט זי זיך.
פארהייבט די פאלעס און גייט אוועק.
און זי דרייט נאך מיטן עק...

פארדריסט עם דעם פויגל, וואס זי איז אזוי גראב...
דרייט ער אויס דעם קאפ
און קוקט איר אזוי נאך, ווו זי גייט
און ווו זי שמעלט זיך אפ.
אט איז זי בא א שמעלכל.
ווו מע פארקויפט די אלע באד-זאכן.
זי הייסט זיך זיי צושיקן אהינד-גלייך.
און ווען זי קומט אהין און מרעפט נאך נישט די זאכן,
טוט זי זיך אויס נאקעט און בארוועס
און גייט דערווייל אזוי אריין אין טייך.

קלערט דער פויגל נישט קיין סאך
און ער טוט די פליגלען א צעמאך
און א פלי צום טייך, ביז צו יענעם ברעג.
און טוט א כאפ איר אנטוועכץ און פליט אוועק!
און זי, די קאמשקע, באדט זיך און באדט זיך אויס,
און זי שווימט זיך שוין גלייך ארויס.
נאך פלוצים, א צארע, א קלאג!
ווו איז דאס אנטוועכץ? א נעכטיקער מאג!
נישט קיין אנצוג און נישט קיין שיד.
אוי, וויאזוי רירט מען זיך!

איז זי דארט געזעסן דריי טעג און דריי נעכט.
געזעסן און געזעסן אין איינע זארג:

דאָס אַנמוועכיין איז נישטאָ און קיין אנדערס שיקט מען נישט צו.
אפּאָנעם, אז מע וויל איר נישט געבן אויף קיין באַרג.
און קיין געלט האָט זי נישט.
און — אױ, די זאַרג איז גרויס!
פאַר צאַרעס איז איר אזש אויפן לייב ווייסע פעדערן ארויס.
האַט זי, הייסט עס, שוין אַן אנצוג...
וואָלט זי שוין געגאָן אהיים, האָט זי אַבער נישט קיין שיך.
גאַר מײלע, דאָס וועט זי שוין נישט האָבן אזוי גיך.

אויבן פליט א פויגל
און שטעלט זיך אויף א דאך,
אונטן גייט א קאמשיקע
און שטעלט זיך אָפּ און טראכט:

האַט נישט דער-אַ פויגל
מיין אַנמוועכיין באשטאט?
וואָלט איך קענען פליען,
וואָלט גאַרנישט נישט געשאט...

פישעלע און פישעלע

איין פישעלע איז געווען א יינגעלע, וואָס האָט געהייסן פישעלע.
און איין פישעלע איז געווען טאקע אן עמעסדיק פישעלע.
דאָס יינגעלע פישעלע איז געקומען צום טייך זיך באַדן. דאָס
ערשמע מאַל, וואָס די מאמע האָט אים דאָס יאָר מיטגענומען.
און דאָס עמעסע פישעלע איז זיך געשווומען מיטן טאטן
איבער דער גאנצער ברייט פון טייך, ביז זיי זענען צום סאמע ברעג
צוגעשווומען.

האָט דאָס יינגעלע פישעלע א מאך געטון צו דער מאמען :

— אוי, מאמע, זע נאָר !

אזא גרויסער פיש,

גרויס ווי אונדזער מיש !

— דעה גרויסער פיש איז א טאמע — האָט די מאמע אים

צו פארשטיין געגעבן.

— און דאָס קליינע פישעלע ? — האָט ער איבערגעפרעגט —

ווער איז דאָס קליינע פישעלע, וואָס שווימט דערלעבן ?

— דאָס איז דעם טאטנס א קינד.

— שווימט עס שוין אזוי געשווינד ?

— יאָ-יאָ.

— האָ-האָ !

און אינמיטן האָט די מאמע זיך דאָרט מיט עמעצן פארעדט

און פארשמועסט און דערנאָך גיט זי זיך א קוק ארום — איר

יינגעלע איז נישטאָ.

פאלט איר איין, אז איר פישעלע

איז אוואדע געלאָפן צו יענעם פישעלע ...

נאָר לאָזן לאָזט זיך נאָר אויס.

אז יענן פישעלע איז אויפן ברעג ארויס.
א כוואליע האט אָנגעיאָגט און האָט עס אויפן זאמד ארויף
ארויסגעשפיגן.

איז עס שוין דאַרטן אזוי געבליבן ליגן.
דער מאמע זוכט עס אוואדע ערגעץ ארום.
אַט-אַט-אַט, דאַרט-אַט שווימט ער טאקע אום!
— קום, פישעלע, קליין פישעלע, וועל איך דיר נעמען צו דיין
טאטן — האָט דעם יינגעלעס מאמע דערקוויקט דאָס פישעלע.
זי האָט עס אויפגעהויבן פונעם זאמד און עס צוגעטראָגן ביז
צום וואסער און עס דאַרט אריינגעלאָזט שווימען.
— שוויים, שוויים, פישעלע, ביז צו דיין טאטן צו!
האָט דאָס פישעלע א שפרונג אונטער געטון:
— א שיינעס דאנק דיר, גוטע, דו!
און נאָכן דאנק איז זיך דאָס פישעלע אוועקגעשווימען
ווייט-ווייט.

און די מאמע ווידער איז זיך דאַרט געשמאנען און ארויסגעקוקט
אויף איר יינגעלע א היפשע צייט.
— אויב אזוי — האָט זי זיך שוין גענומען שרעקן — אויב
אזוי, איז עס דאָך טאקע נישט קיין שפאס!
פריער האָט זיך איר אויסגעוויזן, אז ער שפילט זיך דאַרט
ערגעץ אין זאמד מיט די קינדער פון דער גאס.
איצט האָט זי שוין טאקע דערזען, אז ער פעלט.
— וויי איז דער מאמען! — מער האָט איר נישט געפעלט!
ווי זענען אירע אויגן געווען? וואָס האָט זי זיך אזוי
פארטראכט?

און דאָ פאלט שוין צו די נאכט!
נעמט זי און זי לויפט אין וואסער, צי באַדט ער זיך נישט
דאַרטן ערגעץ צווישן די קינדער.
גייט זי, גייט זי, טיפער, טיפער און זע נאָר, — נאָר עפעס
ווי א ווינדער! ...

ער באַדט זיך טאקע דאָרט, אַט הייבט ער זיך אויף און לויפט צוריק, גלייך צו דער מאמען.

האַט זי פאר פרייד אזש א געשריי געטון:

— א געדולע דער מאמען!

יינגעלע מיינס, ווו ביסטו געווען?

— פרעג שוין גאַרנישט, מאמעניו, וואָס ס'איז געשען!

איך בין געגאנגען אזוי אין וואסער, ביז צום בייכעלע, דערנאָך ווייטער, ווייטער, דערנאָך — איך בין שוין געווען ווייט-ווייט — איז פלוצים צוגעשווומען יענער גרויסער פיש מיטן קליינעם פישעלע, און זיי האָבן צו מיר א מאך געטון, אז אזוי טיף מעג נאָר שווימען אן עמעסדיק פישעלע.

נישט א יינגעלע, וואָס הייסט פישעלע!

האַב איך מיך אויפגעהויבן און קוים געקאָנט אנטלויפן.

— אזוינס זאָל זיך פארלויפן!

האַט די מאמע זיך פארווונדערט —

דאָס טרעפט זיך עפשער איינמאָל צווישן הונדערט!

און זי האַט געכאפט און אינדערניך געהאַלפן אַנטון איר פישעלע, ווייל ס'איז שוין געווען טאקע באלד נאכט.

און די מאמע מיטן יינגעלע האָבן דעמאָלט פאר פרייד, געוויינט און געלאכט.

צו דער באבע סאַרע פריידע

נעכמן זייגער זעקס אינדערפרי — אזוי גאנצפרי —
כאפט זיך מאלקע אויף מיט א פרייד, אז זי גייט,
זי לויפט, זי פאַרט, זי פליט צו דער באבע סאַרע פריידע.
קוקט די מאמע, קוקט דער מאמע, קוקן, שמייכלען ביידע.

אייערנעכמן האָט מען גערעדט —
ווען האָט מען נישט גערעדט? ... —

אז מע וועט און מע וועט,
היינט צי מאַרגן, פרי צי שפעט,
א פאַר טון צו דער באבען,
זען וואָס זי טוט, זען וואָס זי מאכט,
וואָסער צייט מע האָט זי שוין נישט געווען,
האַ-האַ-האַ, שוין א יאַר אכט!

איז עס בא מאלקען אויסגעפאלן אויף נעכמן,
נעכמן איז נעכמן.

דארף מען נאָר ... א קאַץ מיט אן אינדיק צונויפפאַרן
און — פאַרן איז פאַרן.

בא מאלקען איז גלייך
אן אייזן — א רעלס, א ברעמל — א שיף אויפן טייך.
א שמעקעלע — א רודער, און זי מאכט שוין רעפעטיציע ...
זי רודערט, זי שיפט זיך שוין צו דער באבען קיין גאליציע.

* * *

דער טאַג איז געווען אן אויסגעשפילמער:
נישט צופיל היץ, נישט צופיל ווינט.
און דערצו האָט „זונטיק“ געהייסן דער טאַג —
אזא גליק אויף אסאך מעג געזאַגט! —

פריי פון ארבעט, פריי, פריי,
 באָדן זיך טאמע-מאמע מיט זייער מעכטערל, אלע דריי.
 טאמע-מאמע איינער אנמקעגן אנדערן, ווי אויפגעשמעלטע ווענט.
 און מאלקע, ווי אין א שיפעלע, אויף זייערע צונויפגעלייגטע הענט.

שוויים, שוויים, שיפעלע, אלץ ווייטער פונעם ברעג,
 שוויים, שוויים, שיפעלע, אוש ביז צו יענעם עק!
 דארטן שטייט די באבע אויף דער שוועל פון הויז,
 און זי שטייט און ווארט און זי קוקט ארויס.
 שוויים, שוויים, שיפעלע, שווימזשע, שווימזשע גיכער,
 אַט יענע דאַרט מוז זי זיין, יא, דאָס איז זיכער!
 גיכער, גיכער, גיכער, אוש די ביינער קנאקן,
 קום איך צו דער באבען צו און קוש איר אויס די באקן.

א פארקנייטשמער שמערן, אויגן דורך די ברילן
 נעמען וויינען, לאכן, קאָנען זיך נישט שמילן...
 — וואָס, מיין זון? מיין טאָכטער? קינדער מינע!
 און אוי, געוואלד, ווער איז די קליינע?
 קינדערלעך! — זי שפּרינגט שיר פון דער הויט —
 קאניינאַרע אזא מויד!
 מאלקע שיינע, מאלקע הייסמו,
 און אז איך בין דיין באבע, ווייסמו? ...

* * *

די זון האָט א ברי געמון, דערמאנט אין מיטיק-צייט,
 איילן טאמע-מאמע מיט זייער מעכטערל פונדערווייט.
 די „שיף“ שווימט פון יענעם עק,
 ביז ארויס, ארויס, אויפן ברעג.
 מאלקע איז פארקלערט, פארטון — האָ-האָ, וווּ זי איז געווען!
 פרעגן זי באקאנטע, וואָס מיט איר איז געשען,
 גיט זי א קוק אויף דער מאמען, אויפן טאטן, אויף ביידע,
 און זאָגט פארטראכט, אז זי איז געווען בא דער באבע סאַרע פריידע.

די מאמע האט אויפגענייט א קליידעלע

די מייסע איז זיך פארלאָפן אינמיטן העלן טאָג.
ייטעלעס טאמע איז נאָך נישט געווען צוריק פון דער ארבעט.
ס'האָט נאָך געפעלט מער ווי צוויי שאַ ביז צו זיין אהיימקומען.
זייגער דריי באַטאָג איז ערשט געווען.
די שטוב איז געווען צוגערוימט.
ייטעלע איז געווען אויפגעפוצט. זי האָט דעמאָלט באַנייט א
שיין קליידעלע, וואָס די מאמע האָט איר אויפגענייט.
איז געשטאנען די מאמע און זיך געשפיגלט אין איר: ווי שיין
דאָס קליידעלע פאסט איר. ווי גוט סע ליגט אויף איר. ווי שיין זי
איז — די שענסטע אין דער גאַנצער וועלט!
דער מאמעס פאָנעם האָט געשטראַלט פאַר פרייד.
ייטעלעס אייגעלעך האָבן געגלאַנצט און געפינקלט.
און א שיינע, ליבע זון, האָט דורכן אָפּענעם פענצטער
אריינגעשטראַלט און פאַרבעטן אויף א שפּאַציר. ייטעלען האָט מען
נישט געדאַרפט בעטן, זי האָט אליין געוואָלט גיין שפּאַצירן. און
די מאמע האָט זיך אויך נישט אָפּגעזאָגט פון אזא זאַך. דערצו נאָך
דעמאָלט, ווען ייטעלע האָט דאָס קליידעלע באַנייט.
גיט די מאמע מיט איר שפּאַצירן און באַקוקט זי און באַמעסט
זי פון קאַפּ ביז פוס: ווי גוט דאָס קליידעלע ליגט אויף איר. ווי שיין
זי גייט, ווי שיין... אַ, איר ייטעלע, איר איין אויג אין קאַפּ! קיין
שלעכטן טריט זאָל זי נישט טון, קיין בייז ווינטעלע, קיין... אַ, איר
איין אויג אין קאַפּ!

זענען זיי געגאַנגען און געגאַנגען. נישט ווייט פון זיי איז א
וועלדעלע געווען, א שיטער סאַסנעווע וועלדעלע.
די סאַסנעס זענען פון דער גליענדיקער זון צעפאַרעט געווען.

האָבן זיי אויסגעשפּרײט א זיסן רײעך. אזא רײעך, וואָס פּאַרווינגט
און פּאַרשלעפט, ווי א מאמעס א לידעלע...
יימעלעס מאמע האָט זיך טאַקע אַנידערגעזעצט ערגעץ דאַרם
אויף א שטיין און יימעלען געזונגען א לידעלע.
נאָר דעמאָלט האָט דאָס לידעלע נישט אײנגעשלעפט יימעלען,
נאָר גאָר די מאמען. זי איז אזוי מיד געווען פון אזויפיל זאַכן:
פון נייען דאָס קליידעלע. פון דער פּרייד, וואָס יימעלען פּאַסט
עס אזוי שײן. פונעם שפּאַציר, פונעם סאַסנעווע וועלדעלע. און —
פון איר ציטערן און פּלאַטערן איבער איר יימעלען, איר איין אויג
אין קאַפּ.

איז די מאמע אַנדרימלט געוואָרן מיט איר יימעלעס קעפל
אין שוים. יימעלע איז געווען וואָך. זי האָט אינזינגען געהאט נישט
צו צעקנייטשן דאָס נייע קליידעלע. און די מאמע האָט א דרימל
געכאַפט אויף עטלעכע מינוט, נאָר איר געדאַנק איז געפּלויגן ווער
ווייסט ווי ווייט!

ביזן סאַסנעווע וועלדעלע, ווייטער, ווייטער — האַלט!
ס'איז שוין נישט קיין וועלדעלע, ס'איז שוין א גרויסער,
געדיכטער וואַלד.

מיט לייבן און בערן — מיט ווילדע כײעס.
און איר יימעלע, איר איין אויג אין קאַפּ — סע גייט איר אויס
דאָס כײעס!

כאַלעמט זיך דער מאמען, אז יימעלע גייט און פּאַרנייט אין
גרויסן, געדיכטן וואַלד, אין טיפּן, טיפּן וואַלד.
לייבן און בערן ארום און ארום.

ווילדע אויגן, אָפענע מיילער, שאַרפּן ציין, גרויסע לאַפעס,
און א געבריל און א געברום:

— א מיידעלע, נעס עס! א מיידעלע, כאַפּ עס!...
און איר יימעלע, טויט דערשראַקן, פּאַלט אַנידער, שוין, שוין...
נאָר דאָ הייבט מען זי גאָר אויף און מע טוליעט זי גאָר, און

מע גלעט זי — ווער זאל דאס זיין? און זע נאָר, גאָר א ליוב!
 מילדע אויגן, די בליקן דערקוויקן.
 זויכע לאפעס, צערטלען און גלעטן.
 און דאָס מויל — ווי סע זאל בעטן:
 מיידעלע, מיידעלע, זיי נישט דערשראָקן.
 ס'האָט נישט קיין ביזו מיט דיר געטראָפן. —
 דער ליוב איז א ליובעכע מיסטאמע, א מאמע! — און די
 ליובעכע פירט זי פון בוים צו בוים, פונעם וואלד ארויס, ארויס...
 ביז זי דערזעט פונדערווייטן די מאמען, ווי זי זוכט זי ארום,
 דאָס כייעס גייט איר אויס!

אינס, צוויי, דריי, פיר, פינעף — דער זייגער האָט
 אויסגעקלונגען פינעף, און די פאבריק האָט אויסגעפויפט: „פֿ-פֿ-פֿ...
 פֿ-פֿ-פֿ... פֿ-פֿ-פֿלי... פֿ-פֿליט אהיים!...“
 ייטעלעס טאמע איז טאקע אהיים נישט געגאנגען, גאָר
 געפלוין! א גאס ארויס, א גאס אריין, ביז אין שטוב אריין.
 און אויף דער שוועל האָט אים שוין באגעגנט זיין ייטעלע מיט
 א פרייד, מיט א געזאנג. זי האָט געוואָלט אויסכאפן און דערציילן,
 וואָס מיט דער מאמען האָט געטראָפן. גאָר די מאמע איז איר דעם
 זועג פארלאָפן און דערציילט דעם טאטן, וואָס איר האָט זיך געדאכט.
 האָט דער טאמע זיך צעלאכט.
 ער האָט געזאָגט, אז ווען סע דערציילט דאָס אים עמעצער
 אנדערש, וואָלט ער געמיינט, אז די גאנצע מייסע איז אויסגעטראכט.
 דערנאָך האָט ער גענומען באקוקן זיין ייטעלען, ווי זי זעט
 אויס אין דעם נייעם קליידעלע, וואָס די מאמע האָט איר אויפגענייט.
 ער האָט נישט געקענט אראָפגעמען קיין אויג פון איר:
 — אַך, ווי שיין, ווי שיין!
 און זי, ייטעלע?
 מאַרגן וועט זי קומען אין שול אריין מיט א ניי קליידעלע.

איינער אליין אויפן קאמפ

די ערשטע פריינטשאפט

איינמאל, אין א פריילינג-פארנאכט איז עס געווען, גייט אזוי דער לערער, פייערמאן, פארביי א גרויסן הויף, שמעלט ער זיך פלוצים אפ און קוקט אזוי פארטראכט.

אין ווינקל, לעבן א „ראנמשאָ" איז געשטאנען דער גרויסער, שווארצער הונט משימשאָ. מיט די הינטערשטע צוויי פיס אין זיין בודע און מיט די פעדערשטע צוויי פיס אינדרויסן און געקוקט אזוי פארזאָרגט, גלייך ווי ער וואַלט באדארפט א שטוב מיט קינדער אַנצוהאַדעווען.

— משימשאָ — האָט אים דער לערער פייערמאן געפרעגט — וואָס ביסטו אזוי פארזאָרגט? וואָס? דייע שיפן זענען דיר אונטערגעגאָן?

האָט אים משימשאָ געענטפערט, אז:

— ניין, קיין שיפן זענען מיר נישט אונטערגעגאָן, נאָר... דיר זענען דאָך אויך קיין שיפן נישט אונטערגעגאָן און פונדעסטוועגן זע איך, אז דו דרייסט דיך ארום אזוי טרויעריק, ווי איך!
— ניין, טרויעריק בין איך נישט, מיר איז נאָר אַצינד אַ ביסל אומהיימלעך, איך האָב דאָ קיינעם נישט אין דער קאַלאַניע, ווען איך בין אין שול, איז מיר גוט, נאָר נאָך דער שול ווערט מיר אומהיימלעך, איך האָב דאָ קיינעם נישט, איך בין דאָ איינער אליין אויפן קאמפ, אַ פארוואָרפן ווינקל דאָ און איך בין געוואוינט צו לעבן צווישן אסאך מענטשן, אַבער דו, וואָס פעלט דען דיר? אַ בודע, וואָס זאָל דיך שיצן פון רעגן, האָסטו! ביינער צו גריזען, האָסטו! וואָסזשע פעלט דיר? פארוואָס ביסטו אזוי טרויעריק?
האָט משימשאָ זיך גענומען אויסרעדן דאָס הארץ פאר פייערמאנען, אז כאַטש אים פעלט אין דעם הויז גאָרנישט, פעלט אים פונדעסטוועגן אסאך.

ער האט טאקע א בודע, וואס זאל אים שיצן פון רעגן.
 ער האט טאקע ביינער צו גריזען.
 אליץ טאקע גוט און פונדעסטוועגן פעלט אים אסאך —
 עפשער דאסזעלבע, וואס אים, פייערמאנען...
 וואסי?

קיינער קוקט זיך אויף אים נישט אום.
 קיינער גיט נישט צון אים קיין פריינטלעכן פיף.
 קיינער בייזערט זיך אפילע נישט אויף אים —
 א כאווער פעלט אים.
 גייט ער אוועק זוכט אים קיינער נישט.
 קומט ער צוריק, פרעגט אים קיינער נישט: „ווי ביסטו
 געווען?“ —

משימשאף האט זיך פאר פייערמאנען אזוי אויסגערעדט דאס
 הארץ און אזוי געקוקט אויף אים, און פלוצים האט ער צון אים
 א מאך געטון:

— עפשער וואלסטו מיר א כאווער געווארן?

דו ביסט דאך אויך איינער אליין!

איך וועל דיר זיין א כאווער, א גוטער כאווער!

אינדעם איז פון דער „ראנטשאף“ ארויסגעקומען א מענטש.

מיט א מאטע אינדערהאנט און איז געבליבן שטיין אזוי פויל —
 געצויגן די מאטע און געקוקט דארט ערגעץ.

גלייך ווי ער האט זיך באוויזן, איז משימשאף צו צון אים און
 זיך געדרייט ארום אים און זיך געלייגט פאר זיינע פיס. נאך יענער
 האט זיך אויף אים אפילע נישט אומגעקוקט, ער איז געשמאנען
 פאריסן דעם קאפ און געקוקט צום הימל ערגעץ.

פייערמאן האט זיך אזוי צוגעקוקט צו דעם און פלוצים האט
 ער צו דעם מענטש זיך געווענדט און אים געפרעגט, צי ס'איז
 פאראן דארט אין הויף נאך הינט.

יענער האט אים אזוי אָנגעקוקט פארווינדערט און אים
 געענטפערט קורץ:

מארגן פירי
מארגן פירי
מארגן פירי
מארגן פירי
מארגן פירי

מ א ר ג נ פ ר י

— פאראן.

האָט אים פייערמאן איבערגעפרעגט:

— אסאך?

— אויף יעדן שפאן.

האָט פייערמאן אָנגעוויזן אויף משימשאָן און געפרעגט:

— מעג איך מיר אים עפשער נעמען?

וויילט איר מיר אים עפשער שענקען?

האָט יענער געענטפערט מיט די הענט פארלייגט:

— ווער סע וויל אים נעמען, קען אים ...

קיינער וועט נאָך אים נישט בענקען.

— א דאנק ... — האָט פייערמאן א זאָג געטון און געוואָלט

גאָך עפעס זאָגן, נאָר ער האָט בעסער א נעם געטון משימשאָן און

גיך מיט אים זיך אָפגעטראָגן.

און אין א פאָר מינוט ארום האָט שוין פייערמאן געהאט

משימשאָן בא זיך אינדערהיים.

דאָס ערשמע האָט ער געכאַדן אים, געוויפט, געוואשן און

געקעמט — אים ריין געמאכט.

דערנאָך האָט ער זיך מיט אים אנדערגעזעצט אויפן הויף, אים

געגעבן עסן און זיך אָנגעגאַסן א מאמע — געפראוועט די ערשמע

פריינטשאפט.

* * *

די זון האָט זיך שוין געהאט געזעצט.

א ליכטיקער, שיינער אָוונט האָט זיך שנעל פארצויגן איבער

יענעם קליינעם הייפעלע און אָנגעזאָגט, אז:

נאכט ווערט אין דער גרופע.

נאכט אין דער גאנצער קאָלאָניע.

נאכט איבערן גאנצן לאַנד.

נאכט, נאכט, נאכט. —

313

מארגן פירי
מארגן פירי
מארגן פירי
מארגן פירי
מארגן פירי

25689
פ.י.

דאָס קליינע גערטנדל בא יענעם הייפעלע איז געוואָרן טונקל גרין.

טונקלער, טונקלער, די אויגן פארמאכט...
נאכט.

נאַר פייערמאן מיט משימשאָן זענען געזעסן וואך.
זיי האָבן זיך, איינער דעם אנדערן, גענומען דערציילן, וואָס מיט זיי האָט שוין פאסירט אין לעבן. זיי האָבן זיך געקוקט אין די אויגן מיט אזויפיל פריינטשאפט — קיינעם פון זיי איז נישט איינגעפאלן, אז די דאָזיקע פריינטשאפט זאָל אמאָל קענען איינס און צוויי צעשטערט ווערן.

בא דער שיין פון דער לעוואַנע זענען זיי דעמאָלט געזעסן, ביז שפעט אינדערנאכט.

ביז זיי האָבן ביידע די אויגן פארמאכט.

משימשא וויל גיין און שול אריין

גאנצפרי, אזויווי די זון איז נאָר אויפגעגאנגען, האָט זי אירע
ערשטע שמראַלן געשיקט א קוק טון, וואָס סע הערט זיך עפעס בא
די נייע צוויי כאוויירים:

בא דעם לערער פיערמאן און בא דעם הונט משימשא.
דער לערער פיערמאן איז נאָך געלעגן אויף זיין בעטל און
געשלאָפן. משימשא ווידער איז געלעגן לעבן בעטל, אויף אן אלטער
קאלדרע, דעם קאַפּ אין א זייט און די אויגן פארשלאָסן.
ס'איז שווער געווען צו דערקענען, צי שלאָפט ער, צי ליגט
ער אזוי און קלערט וועגן דעם, וואָס ער האָט באקומען אזא גומן
כאווער, אזא גליק, וואָס אים האָט געטראָפן, — סע זאָל אים נאָר
נישט פארשמערט ווערן!

פלוצים האָט ער זיך געטון א כאפּ-אויף און שנעל זיך א שמעל
געטון אויף די פיס.

ער האָט זיך אפילע נישט אויסגעצויגן, נישט אויסגעגלייכט
זיך די ביינער, נישט אויסגעגענעצט זיך, ווי זיין שמייגער, נאָר
אויסגעדרייט דעם קאַפּ אין דער לינקער זייט און געקוקט און
געפאַרשט:

— וואָס טוט זיך עס מיט מיר?

ווי בין איך עס ערגעץ?

באלד האָט ער אויסגעדרייט דעם קאַפּ זיינעם אין דער רעכטער
זייט און האָט דערוען פיערמאנען. האָט ער זיך שוין דערמאנט
אלצדינג, וואָס און וויאזוי דאָס איז מיט אים נעכטן געשען. און ער
האָט זיך אנידערגעשמעלט און אים געקוקט גלייך אין פאַנעם אריין,
די גאנצע צייט, ביז ער האָט זיך אויפגעכאפט.

די גאס האָט זיך פלוצים א טרעסע געטון פון די פעסמע קוילעס

פון געוונטע קאלאניסטן, וואָס זענען געגאנגען אויפן פעלד ארויף
צו דער ארבעט :

- גומטאָרגן, שימקע, א שיינער מאָג סע שמעלט זיך !
- העי, אָשער, דיין לאַשעק צעבריקעוועט זיך !
- נישקאַשע, ער'ט נישט פארפאלן ווערן.
- העי, זע נאָר דאָרט ...

דער לערער פיערמאן האָט זיך איבערגעוועקט. אים האָט זיך
אויסגעוויזן, ווי עמעצעט שרייט אים אריין אין די אויערן אריין, אז :
"דאָ שלאָפּט מען שוין נישט אצינד ! אין שמאַט דאָרט, קען
זיין, דאָ — נישט ! דער דרויסן רופט ! די ארבעט רופט ! דאָס
פעלד ווארט ..."

איז ער שוין ווייטער נישט געשלאָפּן, פיערמאן. דאָס ערשמע
האָט ער א גלעט געטון משימשאָן און אים געפרעגט, וויאזוי ס'איז
זיך אים געשלאָפּן אין דער נייער דירע. דערנאָך איז ער אראָפּ און
זיך גענומען אַנטון.

משימשאָ איז שיר נישט מעשוונע געוואָרן פאר פרייד. ער האָט
א כאַפּ געטון פיערמאנס א "סאפאטיזשע" און גענומען לויפן מיט
איר איבערן צימער, אהין-און-צוריק, אהין-און-צוריק. דערנאָך האָט
ער נאָכגעלאָזט די "סאפאטיזשע" און געוואָלט זיך אַנכאַפּן דעם עק.
האָט ער זיך גענומען דרייען אין א רעדל ארומנאָרומ, ארומנאָרומ.
דאָס האָט ער, ווייזט אויס, געוואָלט אויסדריקן פיערמאנען.
ווי צופרידן ער איז.

אויך פיערמאן האָט ארויסגעוויזן, אז ער איז צופרידן. ער
האָט זיך נישט געזעצט יעסן אָן אים, ער איז אין ערנען נישט
געגאנגען אָן אים. אפילע ווען ער איז געגאנגען אין שול אריין, האָט
ער אים געפרעגט, צי ער וויל בלייבן אינדערהיים, צי ער וויל
מיטגיין, משימשאָ האָט געזאָגט, אז ער וויל נישט בלייבן אליין,
האָט אים פיערמאן מיטגענומען.

אויפן וועג אין שול אריין האָט פיערמאן מיט אים
איינגעטיינעט, ווהיין ער גייט, וואָס ער וועט דאָרט טון — לערנען

מיט קינדער — האָט ער אים געזאָגט, האָט זיך מ'שימשאָ גאָר דערפרייט.

— זייער פיין! — האָט ער אויסגערופן — איך האָב שוין לאנג געטראכט דערפון, אויסצולערנען זיך ליענען און שרייבן.
— יא, מ'שימשאָ, איך וועל דיך מאַקע לערנען, נאָר אינדערהיים, נישט אין שול. ווען מיר וועלן צוקומען צו דער שול, וועסטו טון בלייבן אינדרויסן.

— פארוואָס? — איז מ'שימשאָ טרויעריק געוואָרן — פארוואָס זאָל איך נישט אריינגיין אינעווייניק לערנען גלייך מיט אלע? איך וועל זיצן שטיל, איך וועל פאָלגן, איך וועל מיך גוט אויפירן, וועסטו זען! ...

— יא, מייערער מ'שימשאָ, איך ווייס, אז דו ביסט א ווילער און א פייער, אָבער פארשטייסט ... אין שול דאָרט איז נאָר פאר קינדער.

און מ'שימשאָ האָט ווידער געטיינעט דאָסזעלבע:
— ווי הייסט? פארוואָס? איך וועל זיצן שטיל, איך וועל פאָלגן, איך וועל מיך גוט אויפירן, וועסטו זען! ...
נאָר ס'האָט אים גאָרנישט געהאָלפן, מ'שימשאָ, ער האָט געמוזט בלייבן אינדרויסן.

אין אַנפאנג האָט אים שטארק פארדראָסן אויף פייערמאנען, אז ער האָט אים באלד כיישעק געהאט איבערצולאָזן און אים מויכל זיין די גאנצע פריינטשאפט זיינע, נאָר ער האָט זיך געכאפט, אז פייערמאן איז געוויס נישט שולדיק, פייערמאן איז אים זיכער א געטרייער כאווער און אז ער לאָזט אים איבער אינדרויסן, איז מיסטאם מוז ער אזוי, מיסטאם קען ער נישט אנדערש.
איז ער שוין געלעגן אזוי, אינדרויסן פאר דער שול, געלעגן געדולדיק און געווארט.

א כאווער זאל אוינים טון ?

באלד בא דער ערשמער האפסאָקע, איז דער לערער פֿייערמאן ארויסגעקומען פֿון דער שול און ער איז צו צו טשימשאָן און מיט אים זיך דערפֿרייט, און ער איז צוריק אריין.

אזוי איין מאָל, א צווייט מאָל, א דריט מאָל, און דערנאָך איז ער שוין ארויס און גענומען טשימשאָן, מיט אים אהיימצוגיין.

נאָר טשימשאָן איז עפעס געבליבן שטיין און געקוקט אויף די קינדער, ווי זיי לויפן ארויס פֿון דער שול מיט אזא פֿרייד, מיט א געקוויטשעריי און כאפן זיך ארויף — ווער אויף א פֿערדל און ווער אויף א „סולקי“ און פֿארשווינדן. אנדערע ווידער גייען און ווייזן זיך די העפטן און זינגען זיך לידלעך — אַך, ער האָט זיי אזוי מעקאנע געווען, פֿארוואָס זיי גייען אין שול און ער נישט ! און זיין כאווער, דער לערער פֿייערמאן, גייט אויך אין שול, נאָר ער איינער נישט ! ער בלייבט אליין אינדרויסן ...

ווייטער אָבער, א כּוץ דער שול, איז, וווּ דער לערער פֿייערמאן איז געווען, איז טשימשאָן געווען. באַטאָג און באַנאכט, באַם עסן און באַם שלאָפֿן.

אזוי א שטיק צייט, און מיט יעדן טאָג איז די פֿריינטשאַפט צווישן זיי אלץ מער פֿארשטאַרקט געוואָרן.

ביז — ביז איינמאָל, אין א פינצטערער נאַכט.

ס'איז געווען א סאָפּכוידעש-נאַכט, שטאַקפינצטער, דערצו איז נאָך דער הימל פֿאַרכמאַרעט געווען. אַט-אַט גיט א כּליאָפּ א רעגן, דעם גאַנצן קאַמפּ צו פֿאַרגיסן.

פֿייערמאן איז דעמאָלט געזעסן באַ זיך אין צימער און געאַרבעט. ער האָט איבערגעקוקט די שול-העפטן פֿון די קינדער, און דערנאָך האָט ער אָנגעשריבן א בריוו צו זיין מאמען קיין פּוילן, דערנאָך האָט ער אזוי עפעס געשריבן.

אינמיטן דערינען איז אים באפאלן א מידקייט, האָט ער געלאָזט אזוי אלץ אויפן מיטש און ארויס אויפן הויף אַפּאַטעמען, זיך אַפּרוען, און א ביסל לענגער זיך פּאַרוואַמט.

משיטשאַ איז גאָר צופרידן געווען, וואָס זיין כאַווער קומט נישט אריין אזוי גיך, און וואָס ער איז ארויס אזוי-אַ, איבערגעלאָזט אלץ אויפן מיטש.

גאָך פון ווען, אז ער וויל זיך אויסלערנען ליענען און שרייבן, אָבער אלעמאָל, ווען זיין כאַווער לאָזט אים איבער אין צימער, ראַמט ער אלץ אַראָפּ פון מיטש און באהאלט.

איצט איז גוט, איצט וועט ער זיך אויסלערנען ליענען און שרייבן און וועט מער נישט דארפן זיצן און קוקן ווי אַ טאַם, וואָס פיערמאן טומ.

איז ער צו צום מיטש און זיך גענומען פאַרען, עפעס האָט ער דאָך געוואָלט, וויאזוי מע באַגייט זיך מיט די-אַ זאכן... ער האָט דאָך געזען וויאזוי פיערמאן טומ, האָט ער גענומען ליענען, שרייבן — מאַכן די ערשטע לעקציע...

אינדערמיט איז פיערמאן אריינגעקומען אין שטוב אריין — א קלאַג, א כורבן! צעקנייטשט די פּאַפּירן, איבערגעקערט די מינע, צעריסן, פאַרשמירט — וואָס איז דאָ געשען!

און ער איז ביז געוואָרן און גענומען משיטשאַן און אים ארויסגעיאָגט אויף דער גאס ארויס.

דערנאָך האָט ער גענומען אויסווישן די מינע, אויפקנייטשן די פּאַפּירן, און אינמיטן דער אַרבעט האָט ער זיך באַרויקט און זיך באַרעכנט, אז ער דאַרף נישט לאָזן משיטשאַן אינדרויסן דאַרם, און אז ער האָט אים אויך נישט באַדאַרפט ארויסוואַרפן.

משיטשאַ — האָט ער געטראַכט — איז עפּשער גאַרנישט שולדיק, ער האָט זיך אוואַדע געוואָלט לערנען שרייבן, נו, איז וואָס? אז מע האָט אים איבערגעלאָזט זיך צו פאַרען, האָט ער זיך געפאַרעט...

און פייערמאן איז אינמיטן ראָמען ארויס פאר דער טיר
משימשאָן אריינצורופן.

— משימשאָ, משימשאָ!

נאָר וואָס קען דאָס זיין? נישטאָ משימשאָ!
רופט ער נאָכאמאָל און נאָכאמאָל און ער גייט ארויס א פאָר
שפאָן און קוקט אין אלע זייטן. קוקט און רופט און — אומזיסט,
נישטאָ.

— האָט זיך באליידיקט, מיין כאווער! — האָט פייערמאן צו
זיך אליין א זאָג געטון און צוגעגעבן, אז ער איז טאקע גערעכט,
משימשאָ, וואָס ער האָט זיך דערפילט באליידיקט. ווי הייסט טאקע,
א כאווער זאָל נעמען און ארויסיאַגן פון שטוב? דערצו נאָך אין
אזא פינצמערער נאכט, און א כמארע הענגט נאָך איבערן קאָפ!
פייערמאן האָט פארשלאָסן די שטוב און אוועק זוכן משימשאָן
און אים איבערבעטן.

נאָר ווען ער האָט אים ארומגעזוכט א שטיק צייט און אים
נישט געטראָפן, איז אים איינגעפאלן, אז אפילע ווען ער וועט אים
געפינען, איז, ווער ווייסט, צי ער וועט אים שוין קענען
איבערבעטן — ער קען זיין משימשאָ, זיין משימשאָ איז נישט ווי
אנדערע הינט.

נאָר געגאנגען איז ער און אים ארומגעזוכט אזוי לאנג, ביז א
גאָס רעגן האָט אים אהיימגעטריבן, ער איז שוין דעמאָלט אזוי גיך
נישט געגאנגען שלאָפן. ער האָט זיך נאָך לאנג ארומגעדרייט אין
שטוב איינער אליין און געטראכט וועגן משימשאָן, אז ער איז
אוואדע ערגעץ אָן א דאך איבערן קאָפ און איינער אליין...

אונטער יאנקעלעם וויגעלע

אונטער יאנקעלעס וויגעלע

אונטער יאנקעלעס וויגעלע
שטייט א קלאר-ווייס ציגעלע,
דאס ציגעלע... א-א... א-א...
לי-לי-לי... —

האָט די מאמע אינמיטן זינגען ווי איבערגעהאקט.
יאנקעלע איז געלעגן אין וויגעלע און מיטן צינגעלע צוגעקנאקט.
און אנטשלאָפן געוואָרן.
האָט די מאמע אויפגעהערט צוצוזינגען, און זי איז אוועק
פינעס וויגעלע.

האָט יאנקעלע זיך א דריי געטון און האָט דערזען דאָס ציגעלע.
און ער האָט א קנאק געטון מיטן צינגעלע:
— דו ביסט אויך א יינגעלע?
— ניי, איך בין א ציגעלע — האָט עס געענטפערט פון
אונטערן וויגעלע.

האָט יאנקעלע אויפגעפנט דאָס מיילעכל:
— גיבזשע מיר א ראָזשינקע, גיבזשע מיר א מאנדל!
האָט דאָס ציגעלע זיך צעמעקעט:
— מע-ע-ע... מע-ע-ע... נישט אזוי-ג גייט דער האנדל...
האָט יאנקעלע נישט פארשטאנען, וואָס דאָס ציגעלע מיינט,
האָט ער זיך צעוויינט:
— ראָזשינקעס מיט מאנדלען... איך וויל ראָזשינקעס מיט
מאנדלען.

איז דאָס ציגעלע אפיר פון אונטערן וויגעלע, און אָנגענומען
יאנקעלען באַם הענטעלע און אוועקגעפירט פונעם ווענטעלע, ווי
דאָס וויגעלע איז געשטאנען. און יאנקעלע איז אוועק מיטן ציגעלע
דאָרט אהין —

דאָס ציגעלע איז געפאָרן האַנדלען
ראַזשינקעס מיט מאַנדלען...

* * *

איז יאנקעלע געקומען אין א דאָרף אריין, האָט ער באגעגנט
א פויער.

פרעגט יאנקעלע:

— מענטש, ווי גייט דיר?

— מענטש, א פרייד מיר —

— מיר, דעם פויער! —

פרייד און פריד, איך זיי און שנייד.

איז מיר ליב איעדע צייט.

אַבער דאָס ציגעלע פון אונזער יאנקעלעס וויגעלע איז דאָך
געפאָרן האַנדלען. איז יאנקעלע אוועק פונעם פויער און ער האָט
גענומען האַנדלען —

„ראַזשינקעס מיט מאַנדלען

איז א גוטע סכורע“

און יאנקעלע האָט געהאנדלט

און געלערנט מוירע...“

איז יאנקעלע געקומען אין א שטאָט אריין, האָט ער באגעגנט
א שוסמער:

— מענטש, ווי גייט עס? — פרעגט ער באלד.

— זומער ווארעם, ווינטער קאלט —

שפאסט דער שוסמער, ווייזט אים ניד,

ווי גוט ער מאכט די נייע שיך.

און פונעם שוסמער צון א שניידער, צון א סמאָליער, צון א
בעקער, און אזוי ווייטער.

גייט ער, שמייט ער, גייט און גייט

און באגעגנט פריד און פרייד.

האָבן דערווייל זיך נישט צוגעקלעפט צון אים די אלע רייד.
וואָרן דאָס ציגעלע פון אונטער יאנקעלעס וויגעלע איז דאָך געפאָרן
האנדלען.

אזוי איז יאנקעלע געפאָרן פון דאָרף צו דאָרף, פון שטאָט צו
שטאָט, און איז געבליבן דער נאר אויסן באַד. פון דעם גאנצן
האנדל-וואנדל איז געוואָרן א וואסער, און יאנקעלע איז געבליבן,
ווי אויפן וואסער... אָן ערד אונטער די פיס, אָן א דאָך איבערן קאָפּ,
ווי געטראָגן פונעם ווינט, נאָר לויף — נאָר יאָג און לויף!

ביז ער האָט אָנגעהויבן פארשטיין און ס'האָבן זיך גענומען
צוקלעפן צון אים יענע רייד, וועגן פריד און פרייד.

און ער האָט אוועקגעוואָרפן די ראָזשינקעס מיט די מאנדלען,
אויפגעהערט צו האנדלען, און ער האָט געגעבן צום ציגעלע א
געשריי:

— אז דו ווילסט האנדלען, גיי דיר אליין!

— מע-מע-מע... מע-מע-מע... — האָט זיך צעמעקעט דאָס
ציגעלע — פאל נישט ארויס פונעם וויגעלע...

* * *

— וויי איז דער מאמען! — האָט די מאמע זיינע א געשריי

געטון — וואָס האָט עפעס אזא פראל געטון! און אזא קוויטש!
און זי איז אין איין אָטעם צו צום וויגעלע צון איר יאנקעלען.

— וואָס איז געשען, יאנקעלע, וויי איז דער מאמען!

אין וויגעלע האָט זי אים נישט געטראָפן. ער איז געלעגן
אונטערן וויגעלע און — ער האָט געזוכט דאָס ציגעלע.

די מאמע האָט אים אפירגענומען, איינגעמען, פארשפילן און
אים צוגעזונגען: „אונטער יאנקעלעס וויגעלע...“

מיטן ציימל אינדערהאנט

א רייטער איז אמאל געבליבן מיטן ציימל אינדערהאנט — דאס פערד זיינס האט זיך מיט אים א הייב געטון און אים אראפגעווארפן.

האט ער זיך אויפגעהויבן, דער רייטער מיטן ציימל אינדערהאנט, געקוקט אויפן ציימל, ווי ס'איז צעריסן, געקוקט און געטראכט. ער האט געוואלט דערגיין וויאזוי דאס איז געשען: צי ווייל דאס ציימל האט זיך צעריסן, האט אים דאס פערד אראפגעווארפן — צי ווייל דאס פערד האט אים אראפגעווארפן, האט זיך דאס ציימל צעריסן?

דערווייל איז דאס פערד זיינס אנטלאפן געווארן און ער, דער רייטער מיטן ציימל אינדערהאנט, איז געשטאנען און געטראכט, און נישט געקענט דערגיין וויאזוי דאס איז געשען.

האט ער געקלערט און געקלערט, ביז ער האט באשלאסן, אז דעם ערשטן מענטש, וואס ער וועט באגעגענען אין וועג, זאל ער אים אפשטעלן און אים דאס אלץ דערציילן, וועט ער הערן, וואס יענער וועט אים זאגן.

איז אים אנטקעגנגעקומען א גוטער, קלוגער מאן, האט ער זיך צון אים געווענדט און א מאך געטון מיט א פארזויערט פאנעם: — בלייב נאך שטיין א וויילע, גוטער, קלוגער מאן! איך בין א רייטער מיטן ציימל אינדערהאנט...

און ער האט אים דערציילט, וואס מיט אים האט געטראפן, און אז ער קען נישט דערגיין וויאזוי דאס איז געשען: צי ווייל דאס ציימל האט זיך צעריסן, האט אים דאס פערד אראפגעווארפן — צי ווייל דאס פערד האט אים אראפגעווארפן, האט זיך דאס ציימל צעריסן? האט דער גוטער, קלוגער מאן אים געזאגט, אז דערווייל זאל

ער לויפן אפזוכן דאס פערד, און דערנאכדעם ערשט זאל ער קלערן וויאזוי דאס איז געשען. דער גוטער, קלוגער מאן האט אים דאס געזאגט און זיך געזעגנט און זיך געגאנגען זיין וועג. איז געבליבן שטיין דער רייטער מיטן ציימל אינדערהאנט און געקוקט און געקלערט, וואס ער זאל טון:

צי זאל ער פריער זוכן צו דערגיין וויאזוי דאס איז געשען, צי זאל ער פריער לויפן אפזוכן דאס פערד?

האט ער געקלערט און געקלערט, ביז ער האט באשלאסן, אז דעם ערשטן מענטש, וואס ער וועט באגעגענען אין וועג, זאל ער אים אפשטעלן און אים דאס אלץ דערציילן, וועט ער הערן, וואס יענער וועט אים זאגן.

האט עס אָנגעטראָגן א נאָרישן, ביזן מאן, האט ער זיך צון אים געווענדט און א מאך געטון מיט א פארווערטס פאָנעם:

— בלייב נאָר שטיין א וויילע, איך וויל דיך עפעס פרעגן! איך בין א רייטער מיטן ציימל אינדערהאנט...

און ער האט אים דערציילט, וואס מיט אים האט געטראָפן, און וואס יענער מאן האט אים געזאָגט, און אז ער ווייס נישט, וואס ער זאל פריער טון: צי זאל ער קלערן וויאזוי דאס איז געשען, צי זאל ער לויפן אפזוכן דאס פערד?

האט דער נארישער, ביזער מאן אים געזאָגט, אז די וועלט איז רונד און קיילעכדיק, וועט דאס פערד זיינס אזוי לאנג לויפן און גיין, לויפן און גיין, ביז סע וועט אליין צוריקקומען צון אים. קען ער זיך דערווייל גאנץ רייק שטיין און קלערן וואס ער וויל. איז עס דעם רייטער מיטן ציימל אין דער האנט זייער געפעלן געוואָרן. האט ער זיך ערשט אויפסנייט מאקע גענומען קלערן, צו דערגיין וויאזוי דאס איז געשען.

זענען שוין אוועק יאָרן און יאָרן, און ווער סע גייט דארט פארביי, ווער סע פארט דארט פארביי, שמעלט זיך אָפ און קוקט אויף אים פארווונדערט, וואס ער איז געבליבן מיטן ציימל אינדערהאנט...

שמערל באלעבאם

די קו האט געוואלט אביסל היי,
האט זי געגעבן א געשריי,
אז אויפן בוידעם ליגט דאס היי.

פאריסן דעם קאפ,
צום בוידעם ארויף:
— מוריו, שמערעלע,
גיב נאָר א לויף!

דער הונט האט געוואלט א פעמן ביין,
האט ער געוויון, די שארפע ציין,
אז אינעם שאפקעלע ליגט א ביין.

„האר-האר“ און „האר-האר!“ —
א ביל נאָך א ביל —
„גיכער, שמערעלע,
וואָס איך וויל!“

די קאץ האט געוואלט אביסל מילעך,
האט זי געטון א מיאו, א הילעך,
פארוואָס סי פארמאכט דער קרוג מיט מילעך.

* * *

שמערעלע איז געווען איינער אליין אין שטוב.
די טאטע-מאמע זיינע האָבן אים איבערגעלאָזט פאר באלעבאָם,
און זיי זענען זיך אוועק. ער — צוקויפן היי, וואָס האָט אים שוין
אַנגעהויבן אויספעלן, און זי — פארקויפן די מילעך, וואָס איז איר
איבערגעבליבן.

— שמערעלע, גיב אכטונג אויף אלץ! — האָט דער טאמע
זים אָנגעזאָגט — שפעטער אביסל זאָלסטו געבן דער קו אביסל היי,
דעם הונט א ביין.

דער קאץ א טעצעלע מילעך.

— שמערעלע, זאָלסט דיר באלד נעמען עפעס עסן! — האָט
די מאמע אים אָנגעזאָגט — אין שאַפקעלע ליגט ברויט און פומער,
זאָלסט דיר אָפּשניידן א גרויס שטיק ברויט און גוט באשמירן.

— געדענק, אז דו זאָלסט נישט פארגעסן אין קיינעם! — האָט

דער טאמע נאָכאמאל אים אָנגעזאָגט.

— געדענק, — האָט די מאמע צוגעגעבן — אז דו זאָלסט דיך

נישט ארומדרייען הונגעריק, און זאָלסט אכטונג געבן, קינד לעבן.

אז סע זאָל קיין שאַדן נישט זיין!

ווען דו וועסט אויפּעפענען דאָס שאַפקעלע, זאָל דער הונט

נישט ארויסכאפּן דאָס פלייש.

ווען דו וועסט אָנגיבן דער קאץ א טעצעלע מילעך, זאָלסטו

צוריק צודעקן דעם קרוג, אז זי זאָל נישט אויסטרינקען אינגאנצן.

און — קינד לעבן, ווען דו וועסט ארויפניין אויפן בוידעס

אראַפּנעמען היי אָדער וואָס, זאָלסטו זען, אז דו זאָלסט כאַלילע

נישט אראַפּפאלן.

— יא, מאמע.

— זאָלסט גארנישט פארגעסן!

— יא, טאמע.

זענען טאמע-מאמע אוועקגעגאנגען און אים איבערגעלאָזט

פאר באלעבאָס, און אז ער זאָל זיך נעמען עסן און אלץ.

האָט ער זיך ארומגעדרייט אין שטוב און געהיטן מיט די

אויגן אין אלע זייטן, געהיטן און געקוקט אזוי לאנג, ביז סע האָט

אים גוט אָנגעהויבן נאָגן דאָס האַרץ.

ער האָט אָבער מוירע געהאט צו עפענען דאָס שאַפקעלע צו

נעמען זיך עסן, אז דער הונט זאָל נישט ארויסכאפּן דאָס פלייש —

האָט ער שוין נישט געגעבן דעם הונט קיין ביין.

ער האָט מוירע געהאט צו עפענען דעם קרוג אַנצוגיסן דער קאץ
א מעצעלע מילעך, אז זי זאָל נישט אויסמרינקען אינגאנצן —
האָט ער שוין נישט געגעבן דער קאץ קיין מילעך.
ער האָט מוירע געהאט צו גיין אויפן בוידעם אראָפּנעמען דער
קו אביסל היי, אז ער זאָל נישט אראָפּפאלן —
האָט ער שוין נישט געגעבן דער קו קיין היי.
האַבן אלע געהונגערט און געשריגן, און שמערעלע האָט
געהונגערט און געשוויגן.

די קו האָט געוואָלט אביסל היי,
האָט זי געגעבן א געשריי.

דער הונט האָט געוואָלט א פעמן בייך,
האָט ער געוויזן, די שארפע ציין...

די קאץ האָט געוואָלט אביסל מילעך,
האָט זי געטון א מיאו — א הילעך!

און שמערל האָט געקענט קריגן עסן פאר זיי און פאר זיך,
נאָר — ער האָט מוירע געהאט און געשוויגן.

יידל מיטן פידל

— 1 —

יידל מיטן פידל,

בערל מיטן באם, —

שפילן מיר א לידל

אויפן מיטן גאם.

אוי אוי, אוי אוי, אוי אוי,

אוי אוי, אוי אוי, אוי אוי... —

וועגן אַטאָ דעם,

דערציילט מען זיך אזוי :

די מייסע ציט זיך פון זייער לאנג, פון העט-העט, פון — ווער

ווייסט פון ווען !

יידל איז אויך דעמאָלט געווען א —

יידל מיט א פידל,

און בערל איז אויך דעמאָלט געווען א —

בערל מיט א באם,

נאָר סע האָט נישט געהאלטן דערביי, אז זיי זאָלן שפילן —

אויף א מיטן גאם...

יידל און בערל זענען נישט געווען קיין ארויסגעוואַרפענע. זיי

האַבן זיך געהאט געצעלטן און עסן און אלץ וואָס זיי האָבן

באדארפט, און זיי האָבן נישט געוואוסט פון קיין צאָרע, פון קיין

שטראַף — די פעלדער זענען פריי געווען און זיי האָבן געפאשעט

זייערע שאַף. פרייע פאסמעכער זענען זיי געווען.

און יידל און בערל, איעדער האָט פון דער זעלבער שיסל

געגעסן, און אָן דעם צווייטן נישט פארגעסן...

איז דאָס געווען פאר זיי
די צייט די פרייע,
ביז אָנגעקומען איז
א צייט א נייע,
שוין גאַרנישט קיין פרייע!

— 2 —

יידל האָט אזוי געקוקט צו בערלען, ווי איינער רעדט: וואָס
טוט מען? און בערל האָט געקוקט צו יידלען, גלייך ווי ער וואָלט
אויך אזוי געפרעגט: וואָס טוט מען?
וואָרן פאר דער אַרבעט דארף מען עסן, און נאָך דער אַרבעט
דארף מען עסן, און נאָכן עסן, רוט מען.
אַבער אז ס'איז נישטאָ קיין עסן, וואָס טוט מען?
און זיי האָבן געפילט, ווי סע טרוקנט איין אויף זיי די הויט.

ס'איז געוואָרן דאָרט א הונגער
און — הונגער איז די גרעסטע נויט —
זענען זיי געגאנגען זוכן,
טרעפן וווּ א שטיקל ברויט.

און זיי זענען געגאנגען זוכן און געטראָפן, און זיי זענען
צוריקגעקומען. און ס'האָט זיי ווידער אויסגעפעלט עסן, און ווידער
דאָסזעלבע: זיי זענען געגאנגען זוכן און געטראָפן.
אַבער ביסלעכווייז זענען זיי פון זייער אייגענעם לעבן
אנטלאָפן: זיי זענען געוואָרן אויס פאסטעכער.
ס'איז זיי געוואָרן זייער שלעכט,
מע האָט זיי געמאכט פאר קנעכט.
מע האָט מיט זיי שווער געאַרבעט און פאַרביטערט זייער לעבן,
ביז ס'איז געקומען אַן אנדערע צייט,
און זיי פון קנעכטשאפט באפרייט...

— 3 —

— אצינד מוז מען אנהייבן וואנדערן ! —
האָט איינער געזאָגט צום אנדערן.
וואָרן ווען זיי זענען געוואָרן אויס קנעכט.
איז נאָך נישט געווען אינגאנצן אזוי וויל און רעכט.
עמעס, זיי האָבן שוין נישט באדארפט אזוי שווער ארבעטן בא...
ציגל און ליים. אָבער אינגאנצן גוט איז זיי נאָך אויך נישט געווען.
וואָרן זיי האָבן זיך ערשט באדארפט גיין זוכן א היים.
און זיי האָבן זיך געלאָזט איבער שמעגן און וועגן, יעשווייס
און סמעפעס, צו געפינען עפעס, עפעס...
אהיים, אן אָרט, ווו זיי זאָלן קענען ארבעטן און רווען, לעבן פריי.
און זייער וועלט האָט זיך אָנגעהויבן אויפדאַסניי.

בערל מיטן באס,
יידל מיטן פידל,
האָבן אָנגעהויבן
זינגען זיך א לידל...

— 4 —

און דאָרט, ווו זיי האָבן זיך דעמאָלט באזעצט, זענען זיי שוין
קיין פאסטעכער נישט געוואָרן, נאָר צו ערד-ארבעט האָבן זיי זיך
גענומען און אויסלערנען זיך פארשידענע מעלאַכעס.
און אין יעדער ארבעט, אין יעדער מעלאַכע,
האָבן זיי געהאט די בראַכע.
אָבער שפעטער, שפעטער, העט-העט, שפעטער, איז צווישן
יידלען און בערלען געוואָרן א פארקאָך, א פארמיש,
אז זיי האָבן אויפגעהערט צו קענען זיצן בא איין טיש.
אמאָל, אמאָל, ווען זיי זענען פאסטעכער געווען, האָבן זיי פון
קיין שלעכטקייטן, פון קיין נארישקייטן נישט געוואָסט, נישט געזען
און נישט געהערט, איז איינער דעם צווייטן נישט איבעריק געווען,
איינער האָט דעם צווייטן נישט געשמערט.

דאס איז געווען דעמאלט, ווען זיי זענען געווען פרייע
 פאסטעכער. אבער דערנאך, ווען זיי זענען געווארן קנעכט,
 און האבן געזען, ווי אנדערע זענען נאריש און שלעכט,
 און דערנאך, און שפעטער, וויפל קלעפ זיי האבן אריינגעכאפט,
 האבן זיי זיך מיטן שלעכטן א ביסל אָנגעזאפט ...
 ביז ס'איז צווישן זיי געווארן א בייזער פארקאך, א בייזער
 פארמיש, אז זיי האבן שוין נישט געקענט זיצן בא איין מיט.
 און יידל מיט בערלען האבן זיך צעטיילט אויף צוויי באזונדערע
 טיילן — אך! אסאך צו דערציילן!

— 5 —

און ס'איז געווען, נאך דעם וואָס יידל און בערל זענען אויף צוויי
 טיילן צעטיילט געווארן, זענען זיי ווידער איינס געווארן, און ווידער
 צעטיילט געווארן, אזוי ווידער און ווידער —
 בארגארפ, אינדערנידער ...
 כאַטש אויך גומע צייטן האבן זיי געהאט, יענע גומע צייטן,
 ווי ביי לייטן ... געזעסן זיך אונטערן וויינשמאָק און אונטערן
 פייגנבוים און געשפילט.

יידל אויפן פידל,
 בערל אויפן באם,
 האבן דעמאלט געשפילט,
 שוין גארנישט אויף דער גאס!

נאָר ס'האָט זיך אין זיי אָנגעכאפט אזא פייער און גענומען
 ברענען פון אינעווייניק, פון אויסנווייניק, פון פארשידענע זייטן, און
 דאָס גאנצע גומע האָט זיך אָנגעכאפט, געברענט, געברענט און
 פארברענט געווארן, ווי א טרוקן שייטל האַלץ, אזוי איז איין מאָל,
 און א צווייט מאָל, א קלאַג געווארן —
 סע זאָל אזוינס נישט ווערן! —
 טייכן פון טרערן.

— 6 —

זענען זיי געזעסן בא די מייכן און געקלאַגט און געוויינט. וואָס
פון דעם אלעם גוטן איז געבליבן —
זיי זענען געוואָרן פאריאַגט און פארטריבן.

האַבן זיי געקוקט.
אזוי בלייך און בלאַם.
יידל אויפן פידל.
און בערל אויפן באַם.

און זיי האָבן זיך געטראַכט:
פידל, באַם, נאָר אויפצוהענגען, ווען קיין היים איז מער נישטאָ.
ווען וווּ צו שפּילן איז נישטאָ, נישטאָ!
פון יענער שאַ, פון יענעס מאַג, האָבן זיי שוין מער נישט געהאט
ווּ צו שפּילן. זיי זענען געוואָרן צעזייעט און צעשפּרייט —
אך! צו אַ לאַנגע קייט!

— 7 —

אַבער אויס שפּילער זענען זיי נישט געוואָרן.
זיי האָבן געוואָגלט און געוואָגלט איבער שמעט און איבער
לענדער, און זיי האָבן נישט געפונען קיין דאך איבערן קאַפּ. אָן אַ
היים, אָן אַן אייגן ווינקעלע וווּ צו שפּילן, אַבער אויס שפּילער זענען
זיי נישט געוואָרן.
אומעטום וווּ זיי זענען געקומען, האָבן זיי נישט געהאט וווּ.
האַבן זיי זיך אנידערגעשמעלט אינמיטן דער גאס און געשפּילט,
געשפּילט, אז מויעב האָבן אוש געהערט און געפּילט...

יידל מיטן פידל,
בערל מיטן באַם —
שפּילן מיר אַ לידל
אויפן מיטן גאָס.

א וועלט און געלט

ס'איז געווען א מענטש, וואס האט זייער ליב געהאט קינדער.
האט ער געוואלט טון עפעס גוטס פאר די קינדערס וועגן.
איז ער געגאנגען צון א שוסטער, ער זאל פאר די קינדערס
וועגן מאכן גוטע שיכעלעך. איז ער געגאנגען צון א שניידער, ער זאל
אויפנייען שיינע קליידעלעך.

האט דער שוסטער אים זייער שוין אויפגענומען, ער האט אים
געהייסן אנדערזעצן אויפן שוסטער-בענקעלע און האט צון אים
זייער פריינטלעך גערעדט: "

— שיכעלעך פאר די קינדערס וועגן, מיטן גרעסטן פארגעניגן!
אט גיי איך שוין א קוק טון, ווו ס'איז פאראן ווייכע, גוטע לעדער
און זעין מיד גלייך מאכן גוטע, שיינע שיכעלעך. איך מאך גוט און
גיד, און דו, ווען דו וועסט באנאכט קומען אהער, וועסטו אזוי גוט
זיין מיטברענגען א שטיקל ברויט מיט זיך ...

אזוי גוט האט אים אויפגענומען דער שוסטער. אזוי גוט האט
אים אויפגענומען דער שניידער. איז ער פון זיי אוועק מיט א הארין
פול מיט פרייד.

סע גייט גוט, סע גייט.

איז ער געלאפן גלייך צום בעקער, ער זאל אפבאקן ברויט, די
קינדערלעך זאלן האבן צו עסן.

און אינעם שוסטער און אינעם שניידער וועט ער אויך נישט
פארגעסן.

לויפט דער בעקער אים אנטקעגן מיט א געדולע:

— אט לויף איך שוין זען, ווו ס'איז פאראן פריש מעל, נעם
איך באקן, אז סע וועט אוש גיין א רויך! און דו, שפאר מיר איין
א ביסל צייט און נעם די קיילים, זיי זענען צעבראכן און טראג זיי
דערווייל אריין צום באדנער צו פאריכטן.

לויפט דער מענטש אויפזוכן דעם באַדנער, ער זאל וואָס שנעלער פאריכטן די קיילים.

דער בעקער זאל זיך קענען גלייך שמעלן פארמישן און פארקנעטן און נעמען באַקן.

ער זאל קענען געבן ברויט דעם שוסטער און דעם שניידער.

ער זאל קענען די קינדער ברענגען עסן און אַנצומן.

האַט ער זיך געילט, דער מענטש, און ער איז געלאָפן. ער איז

אין יענעם מאָג אויסגעווען א וועלט.

נאָר דערנאָכדעם, ווען ער האָט זיך ווידער מיט זיי געמראָפן,

האַט יעדער פון זיי געזאָגט, אז מע האָט נישט געוואָלט געבן אַן קיין געלט.

דעם בעקער האָט מען נישט געוואָלט געבן קיין מעל.

דעם שוסטער — קיין לעדער.

דעם שניידער — קיין שמאַפן.

— איך דארף דאָך ברענגען די קינדער עסן און אַנטון! —

האַט אויסגעשריגן דער מענטש — וואָס האָט געמראָפן?

וואָספארע נוצן ברענגט דאָס שטיקל פאפיר, ניקל, זילבער צי

גאָלד, ווען סע ווערט דערפון געלט! ...

וואָס איז דאָס פאר א וועלט?

די ערד גיט ארויס די זאנגען, און אלץ, וואָס ס'איז פאראן אויף

דער וועלט, קער נישט צון איינעם.

נאָר צו יעדן איינעם!

האַט דעם מענטשן פארקלעמט כאס הארצן פאר דעם אומרעכט.

האַט דער מענטש זיך אַנגענומען מיט מוט און מיט קראפט. איז

שטאַל און אייזן זיין הארץ געוואָרן. איז ברויזנדיק זיין שטים

געוואָרן.

האַט זיין שטים געדונערט, געדונערט, געדונערט ...

זענען מענטשן פון זייערע געלעגערס אראַפגעפאלן. מענטשנס

הערצער האָבן זיך פון די ערטער אוועקגערוקט.

האָבן זיי גאָלד און זילבער געלאָזט שטיין.

און זענען צו יענעם מענטשן געקומען צו גיין.
און זיי האבן זיך צון אים געווענדט מיט אויסגעשטרעקטע
הענט:

— מענטש, ראטעווע, סע גייט אונטער די וועלט!
— ווענדט זיך צון אייער געלט! — האט ער זיי געענטפערט
הארט.

האבן זיי זיך בא אים געבעטן:
— נא דיר אוועק דאס גאנצע געלט.
אבי ראטעווע אונדזער וועלט!
האט ער אויסגערופן, אז ווען דאס געלט וועט אונטערגיין, איז
די וועלט שוין געראטעוועט פון זיך אליין.
האבן די מענטשן געמאכט, אז דאס געלט זאל אונטערגיין, איז
געווארן א ווילע וועלט:

דער בעקער האט גענומען מעל און פארמישט און פארקנעטן
און אפגעבאקן ברויט.

דער שוסטער האט געמאכט גומע שיכעלעך.
דער שניידער האט אויפגענייט שיינע קליידעלעך.
דער מענטש האט געבראכט עסן און אנטון פאר די יינגעלעך,
פאר די מיידעלעך.

איז געווען גוט און וויל, א געדולע, א פרייד, צו אלע גרויסע,
צו אלע קינדער.

(און אויב ס'האט אזוי נישט געמראפן דעמאלט, מעג עס טרעפן
אצינדער).

קײער און שלינגער

אמאל, אמאל, שוין זייער לאנג אין דעם, אז די-א מייסע האָט זיך געטראָפֿן. פֿון דעמאָלט אָן זענען שוין טויזנטער יאָרן פארפֿלויגן, פארפֿאַרן, נאָר מע געדענקט נאָך ביז אצינדער, די מייסע פֿון די צוויי נאָרישע קינדער.

זיי זענען געווען ברידער, און זיי האָבן געהאט פֿון אלעס גומן. וואָס זייער אויג האָט נאָר געזען, וואָס זייער האַרץ האָט נאָר געגלומט, איז אויפֿן אָרט געשען.

איינער איז געווען זייער א גרויסער פרעסער, האָט אים זיין ברודער גערופֿן — קייער.

און דער צווייטער איז געווען זייער א גרויסער טרינקער, האָט אים קייער גערופֿן — שלינגער.

א שטיק צייט האָבן קייער און שלינגער זיך געלעבט צופֿרידן. איינער האָט באַם צווייטן נישט אויסגעכאַפֿט, איינער האָט דעם צווייטן נישט אָנגעטרעטן.

ביידע האָבן געהאט מער וויפֿל זיי האָבן געוואָלט און גלייך אויפֿן אָרט, ווי זייער מויל האָט עס נאָר ארויסגערעדט.

אז קייער איז געוואָרן הונגעריק, האָט ער א געשריי געמון: „עס-ס-סן!“

און שוין איז פֿאַר זיינע אויגן געשטאַנען א משערעדע אָקסן. און אזויווי ער האָט אויפֿגעעפֿנט דאָס מויל, זענען — פֿון זיין פֿאַרע — די אָקסן אָפֿגעבראַטן געוואָרן.

און ער פֿלעגט עסן און עסן, ביז ער איז זאַט געוואָרן. און אז שלינגער ווידער איז געוואָרן דאָרשטיק, האָט ער א געשריי געמון: „ט-ר-ר-ר-ינקען!“

און שוין איז פֿאַר זיינע אויגן אויסגעוואַקסן א טיך. און אין דערזעלבער רעגע האָט זיך דער טיך אויפֿגעהויבן

ביז צו זיין מויל, און געשטאנען אינדערהייך אזוי לאנג, וויפל ס'האט זיך אים געגלוסט צו טרינקען.

און אזוי האבן קייער און שלינגער א שטיק צייט זיך געלעבט צופרידן. איינער האט באם צווייטן נישט אויסגעכאפט, איינער האט דעם צווייטן נישט אָנגעטרעטן.

קייער און שלינגער זענען קינדער געווען — אלץ איז דעמאלט קינדיש געווען. קייער און שלינגער זענען נארישע געווען — אלץ איז דעמאלט נאריש געווען.

האָבן די צוויי נארישע קינדער, קייער און שלינגער, אזוי לאנג זיך געלעבט בעשאַלעם, ביז איינמאל — אן אומגליק!

אין דערזעלבער מינוט זענען געוואָרן

קייער — הונגעריק, און שלינגער — דאַרשטיק.

און זיי האָבן אויסגעשריגן צוזאמען:

— קייער — „עס-ס-סן!“ און שלינגער — „טר-ר-רינקען!“

האָט פאר קייערס אויגן זיך אויסגעשמעלט א משערעדע אָקסן.

און פאר שלינגערס אויגן איז אויסגעוואקסן א טייך.

קייער האָט ארויסגעלאָזט די פארע פון זיין מויל און די אָקסן

זענען אָפגעבראַטן געוואָרן. נאָר דער טייך, וואָס איז אויסגעוואקסן

פאר שלינגערס אויגן, און זיך א הייב געטון אינדערהייך, ביז צום

מויל, האָט די אָקסן דערטרונקען!

קייער איז געבליבן שטיין מיט אן אָפן מויל, און ס'האט זיך

אין אים אָנגעצונדן א קינע צו זיין ברודער. ס'האט זיך אים

אויסגעוויזן, אז זיין ברודער האָט מער מאזל פון אים... דיאָזיקע

אָנגעצונדענע קינע האָט זיך צעפלאַקערט און ער האָט זיין ברודער

דערהארגעט.

פון דעמאלט אָן זענען שוין טויזנטער יאָרן פארפלוין, פארפאָרן.

און מע געדענקט נאָך ביז אצינדער

די מייסע פון יענע צוויי קינדער.

צוויי קעק אין איין זאם

— מיאו... מיאו... ווער ביסטו? — האָט א קאץ שמיל און פארטרוילעך געפרעגט איר שאַכנמע.
— מיאו... מיאו... דו זעסט דאָך, אז איך בין א קאץ, טאָ וואָס פּרענסטו? — האָט די שאַכנמע געענטפּערט און זיך געווינגלערט.
— גערעכט, גערעכט, אָבער נישט דאָס פּרעג איך! — האָט די ערשטע געטון א פּאַרסקע, א שפּיי, און אויפגעשמעלט די וואַנצעס. זי האָט איר שאַכנמע געפרעגט ווער זי איז אזוינס פּונוואַנען זי קומט אהער און וויאזוי זי קומט אהער.
די פּרענערן איז א גלאַטיק שוואַרצע געווען.
די אנדערע ווידער איז א ווייסע געווען, בלויז ערמערווייז מיט קליינע, שוואַרצע שפּרענקעלעך. זי האָט צו זיך גאָר קיין גלייכן נישט געזען. זי האָט געקוקט אויף דער שוואַרצער פּון אויבן אראַפּ: סטיימש, זי איז א ווייסע און יענע איז א שוואַרצע.
דעמאָלט איז נאכט געווען, פינצטער געווען, און דאָרט וווּ זיי האָבן זיך געפונען איז נאָך פינצטערער געווען, נאָר קעצישע אויבן האָבן אונטערגעשיידט צווישן שוואַרץ און ווייס...

* * *

ערגעץ אין א גריבל אונטער א בריקל איז דאָסדאָזיקע פּאַרגעקומען, און אין א פּאַרבונדענעם זאק האָבן זיי זיך ביידע געפונען.

א לאַנגע וויילע זענען זיי אָפּגעלעגן און קיין איין וואָרט נישט ארויסגערעדט, קיין ריר זיך נישט געטון. ערשט ווען ס'איז אוועק שמיל און שא, זיי האָבן נישט געהערט קיינעם דרייען זיך ארום זיי, האָבן זיי אינדערשמיל גענומען א וואָרט פּאַרביימן.
די שוואַרצע האָט זיך באַרימט אין וואַספּאַרא הויז זי איז

געווען, וואָספארע מאכאַליס מע האָט איר געגעבן און וווּ מע האָט זי אלץ נישט ארומגעפירט און מיטגענומען. זי האָט זיך געפילט ווי אַ באלעבאַסמע. און אז זי איז שוין געקומען אויף דער עלטער, איז זי געווען זיכער, וועט מען זי האלטן בעקאוועד ווי זי האָט זיך פארדינט. פארשמיט זי נישט, ווי מע פאלט עפעס אויס, נעמען זי און אריינגעווארפן אין אַ זאק אריין און פארבינדן און פארפירן.

צומערשטן האָט די ווייסע שמאַלצירט מיט איר וויסקייט, נאָר דערנאַכדעם, אז זי האָט זיך ארומגעזען, אז זי ליגט אין אַ זאק פארבינדן גלייך מיט דער שווארצער, האָט זי געביטן איר טאָן.

זי האָט איינגעזען, אז ארויס פונעם זאק, קען נאָר מעגלעך זיין ביידע צוזאמען, אנדערש נישט. האָט זי גענומען שליסן פריינטשאפט מיט איר און זי איז אינגאנצן אָפנהארציק געוואָרן און אפילע זיך מוידע געווען, אז סע קען זיין, אז זי טאקע איז שולדיק אין דעם וואָס ביידע זענען אין זאק.

זי האָט שוין געקוקט אויף דער שווארצער, ווי אויף אַ שוועסטער, ווי אויף אַ באאוולטער דערצו און זי האָט זיך גענומען פאר איר מוידע זיין אין דער גאנצער מייסע.

ס'איז אזוי געווען:

די שווארצע קאץ איז געלעגן לעבן אן אָפענעם שפייזאלמער און געשלאָפן, און די ווייסע איז פארבייגעגאנגען און דערזען פוטער, האָט זי זי אויפגענאשט. דערווייל האָט זי דערזען ווי די באלעבאַסמע גייט, האָט זי זיך באהאלטן. די באלעבאַסמע ווידער האָט דערזען, אז די פוטער איז נישטאָ, האָט זי געמאכט אַ געוואלד, אז די אלטע, שווארצע קאץ נוצט שוין נישט, נאָר צום נאשן. איז דער באלעבאַס אריין אין קאס און געכאפט אַ זאק און זי אריינגעוואָרפן. האָט די ווייסע מוידע באקומען, אז מיט איר זאָל אויך נישט דאַסזעלבע געשען. האָט זי גענומען אנטלויפן, האָט זיך איבערגעקערט אַ טאָפּ סמעטענע און דער טאָפּ איז אויף איר ארויף. האָט דער באלעבאַס זי געכאפט און אויך זי אריינגעוואָרפן אין זאק און פארבינדן און פארפירט.

* * *

— מיאוו... מיאוו... זעסטו, שוועסטער לעבן, — האָט די שוואַרצע
 מיינעם געהאט צו דער ווייסער — זאָלסט געווען מיך אויפוועקן
 פונעם שלאָף, וואָלטן מיר ביידע געווען געגעסן און סע וואָלט אונדז
 קיין בייז נישט געווען געטראָפן.

האָט די ווייסע שוין כאַראַטע געהאט, און די שוואַרצע איז
 גרייט געווען צו פאָרגעסן, וואָס אמאָל האָט זיך געטון, און זיי האָבן
 צוזאמען גענומען קלערן וויאזוי זיך ארויסצוכאָפן פון זאק.

האָבן זיי געקלערט און געטראכט און איבערגערעדט פארשידנע,
 און פלוצלונג האָבן זיי דערהערט עפעס א שאַרף, זענען זיי שמיל
 געבליבן. ארום דעם זאק האָט עפעס א לויף געטון!

ס'איז שמיל געוואָרן און ווידער האָבן זיי א שאַרף דערהערט.
 זיי האָבן פארשטאנען, לויטן שאַרף, אז דאָס מוז עפעס א קליין
 כייעלע זיין. האָבן זיי, נאָך א לאַנג באַראַמן זיך, באַשלאָסן צו ווענדן
 זיך צו דעם קליינעם כייעלע און צוצושווערן אייביקע פריינטשאַפט,
 אויב סע וועט אויפבינדן דעם שמריק, באַפרייען זיי פון זאק.

באַשלאָסן און געטון, זיי האָבן זיך צו דעם כייעלע געווענדט:
 — ברודער, צי שוועסטער, ווער דו ביסט, באַפריי אונדז פונעם
 זאק דאָ, מיר שווערן דיר אייביקע פריינטשאַפט!

דאָס קליינע כייעלע איז א מייזעלע געווען, און ס'האָט דערקענט
 אין קאָל, אז קעץ זענען אינעווייניק, האָט עס זיך זייער דערפרייט,
 וואָס סע וועט סאָפּאָלסאָף געשלאָסן ווערן פריינטשאַפט צווישן
 קאָץ און מויז. האָט עס געענטפערט, אז ס'גייט איין אויף אזא
 אַפּמאָך, און ס'האָט זיך א לאַז געטון איבערצוכייסן מיט די צינדלעך
 די שמריק, זיי צו באַפרייען.

אַבער ווי די קעץ האָבן דערזען, אז דאָס איז א מייזל, האָבן
 זיי פאָרגעסן וווּ זיי זענען אין דער וועלט און זיי האָבן אין זאק
 אזא שפרונג געטון, אז דאָס מייזל איז קוים מיטן לעבן אַנטלאָפן.

און וועמען זי האָט באַגעגנט, האָט זי געוואָרנט, אהין זיך נישט
 צו ווייזן, ווייל דאָרט זענען פאָראַן צוויי קעץ אין איין זאק...

פאמפא און זיינע כאוויירים

פאמפא איז געווען דער עלטסטער הונט אין הויז. פאר אים, פריער, זענען אויך דארט הינט געווען. נאָר פון יענע הינט רעדט מען נישט, מע רעדט פון די נייע דריי הינט. פון זיי איז דאָרט געווען דער עלטסטער — אים האָט מען געבראכט צומערשטן. פאר מיטיק איז עס געווען, ווען מע האָט אים געבראכט. דער כאלעבאָס האָט אים געפירט אויף א קייט און האָט שטאַלצירט מיט אים פאר די שכינים זיינע, וואָס האָבן אים באגלייט. — ער זעט אויס ווי א לייב — האָט דער כאלעבאָס א זאָג געטון — מע דארף אים א נאָמען געבן „לעאַן“!

— ער זעט שוין אויס ווי א בער, נישט ווי א לייב — האָט איין שאַכן מעווינעס געזאָגט.

— מע דארף אים נישט זוכן קיין נאָמען — האָט אן אנדערער זיך אָנגערופן — ער האָט שוין א נאָמען.

— ווי הייסט ער ?

— פאמפא.

— פאמפא ! — האָבן זיי אויסגערופן.

— פאמפא, פאמפא ! — האָט דער כאלעבאָס אים געגלעט, געזערמלט, פריינטלעך אים אויפגענומען און ער האָט אים ארונטערגעפירט אונטער א דעכל אויפן הויף און אים צוגעבונדן צון א סלופ.

כאלד איז געקומען מיטיק-צייט, האָט מען אים דערלאנגט פונעם טיש א שיסל מיט א היפשער פאַרציע פלייש און ביינער. האָט ער געגעסן וויפל ס'האָט נאָר געקאָנט אין אים אריין, און וואָס ס'איז אים איבערגעבליבן האָט ער באהאלטן אין א גריבל, וואָס ער האָט כאלד אויסגעגראָבן און עס פארדעקט און פארשיט, אז נאָר ער זאָל עס דערקענען.

דערנאכדעם האט ער זיך אויסגעצויגן כאפן א דרימל אין זיין
 נייער היים און כאלעמען פון א וועלט א שיינער —
 פון סאמע פלייש און ביינער ...

שפעטער, נאכן שלאף, האט ער זיך אויסגעגלייכט, אויסגעצויגן
 און אויסגעגענעצט און מיט א געביל אויסגעשריגן וואס ער וויל:
 מע זאל אים אפלאזן פון דער קייט.
 אויפן הויף דארט האט א מאמע געהאדעוועט איר קינד. פון דעם
 געביל האט דאס קינד זיך דערשראקן און זיך צעווייגט.
 אין א צימער איז געלעגן דער באלעבאס און געכאפט א
 נאכמיטיק-שלאף, האט ער זיך אויפגעכאפט און ארויס מיט
 פארשלאפענע אויגן.

דעם קינד האט מען דערלאנגט עפעס א שפילעכל און דעם
 הונט האט מען צוגעווארפן א בייג. דאס קינד האט מען
 איינגעשמילט און דער הונט האט נישט אויפגעהערט צו בילן.
 יעדער איז זיך אוועק צו זיין ארבעט און דעם הונט האט מען
 געלאזט בילן אויף דער לעוואנע ...

באנאכט ערשט האט מען אים אפגעלאזט פון דער קייט.
 ער האט זיך געגעבן א טרעסע-אפ און זיך גענומען צעפירן די
 הענט: א לויף אהין, א לויף אהער, א בויג-אויס דעם קאפ און א
 שטעל-אן די אויערן — א שמעק, א לעק,
 און א דריי מיטן עק.

און אויסגעשפירט ווו דער הויף האט אן עק.
 אלע מענטשן דארט זענען געזעסן אין א צימער, ארום א מיש
 און געגעסן. האט ער נישט געווארט, ביז מע זאל אים דערלאנגען.
 ער איז אריין אין קיך און זיך אויפגעשמעלט אויף די הינטערשמע
 צוויי פיס און מיט די לאפעס זיך צוגעשארט א גרויסע פולקע און
 זי אריינגעכאפט צווישן די ציין.

אויף דעם איז אָנגעקומען די באלעבאָסטע און געמאכט א
 געוואלד. איז ארויס דער באלעבאָס און געכאפט צו אים א שטעקן

און אים געגעבן צו געדענקען... און אים צוריק אָנגעבונדן אויף דער קייט.

האַט ער אָנגעהויבן בילן און בילן, אז וויפל עסן מ'האַט אים דערנאָך שוין נישט געגעבן, האַט מען אים נישט געקענט איינשמילן. אזוי א גאנצע נאכט.

ווען ס'האַט אויסגעבראַכן דער טאָג איז ער שמיל געוואָרן, נאָר געקומט האַט ער מיט פאריבל א גאנצן טאָג. און ווען ס'איז געקומען די נאכט און ער האַט געזען, אז מע בינדט אים נישט אָפּ, איז ער אריין אין צאָרן און זיך גענומען רייסן פון דער קייט, אז ער האַט שיר-נישט דעם סלופ ארויסגעריסן.

אזוי א גאנצע נאכט און ווען ס'איז טאָג געוואָרן איז ער ווידער שמיל געוואָרן.

. אין יענעם טאָג האַט מען אהין געבראכט נאָך צוויי הינט, א פאַרל.

. א קליינע, א ווייסע, מיט א גרויסן בויך, — „פיטוקא“ האַט מען זי גערופן. זי האַט מען אריינגעפירט און אָפּגעלאָזט פריי, ווי א היימישע, ווי א הויזיקע.

און א מיטלווקסיקער, א שווארצער, מיט אן אויפגעהויבענעם קאָפּ, — „טשיטשאַ“ האַט ער געהייסן. אויף אים האַט מען געקוקט מיט אומצוטרוי, אים האַט מען אָנגעבונדן אויף א שטריק.

. פאמפא האַט זיי אויפגענומען מיט א מאַדנע געבילעריי, וואָס ס'איז שווער געווען צו דערקענען צי צעשרייט ער זיך אויף זיי, צי דערפרייט ער זיך מיט זיי.

טשיטשאַ האַט עפעס ענלעכס אָפּגעענטפערט און פיטוקא האַט זיך געדרייט צווישן זיי ביידע — פון פאמפאן צו טשיטשאַן און צוריק. עפעס האַט ער, פאמפא, זייער אסאך געהאט מיט איר צו רעדן! ווער קען וויסן, עפשער האַט ער זיך באקלאָגט, וואָס שוין צוויי נעכט האלט מען אים אויף דער קייט? און עפשער האַט ער

איינגעטיינעט מיט איר, וויאזוי זי זאל אים העלפן זיך באפרייען?
 באלד האבן זיך אלע דריי אויסגעצויגן און אָפּגעלעגן א צייט
 שטיל. דערנאָך האָבן זיי זיך גענומען איבערוואַרפן מיט א „וואַרט“
 אָבער אויך נאָר אינדערשטיל.

און גלייך אָבער ווי ס'האַט אָנגעהויבן צופאלן די נאכט, איז
 צו באַמערקן געווען, ווי פאַמפּאָס אויגן האָבן זיך אָנגעגאַסן מיט
 אזא אומרויקייט, ווי עמעצן אומצוברענגען. נאָר שטיל איז ער
 דערווייל געווען, שטיל ווי פאַרשטומט. נישט מער, וואָס די אויערן
 זענען בא אים אָנגעשפיצט געוואָרן און דער עק האָט געציטערט...
 שפּעטער, ווען ס'איז שוין טאַקע נאכט געווען, איז עמעצער
 אַרויסגעקומען אויפן הויף און אָפּגעבונדן משימשאַן און זיך צוריק
 אוועקגעאַנגען.

און ווי פאַמפּאָ האָט דערזען, אז אים האָט מען טאַקע געלאָזט
 אויף דער קייט, האָט ער זיך אזוי צעבילט, אז שכנינים זענען אויף
 געקומען פּרעגן וואָס סע טוט זיך אזוינס.

פאַמפּאָ האָט אָנגעהויבן, משימשאַן האָט צוגעהאַלפן, אפילע
 די שטילע פיטוקא האָט נישט געשוויגן.

דער באלעבאָס מיט אַ כאַווער זיינעם זענען אַרויס צו פאַמפּאָן,
 איינער מיט אַ קענדל וואַסער, דער אנדערער מיט שטיינער —
 געגאַסן אויף אים, געוואָרפן אויף אים — און ס'האַט נישט געהאַלפן.
 אַ געבילערטיי, אז אזוינס האָט מען נאָך נישט געהערט.
 האָט זיך דער באלעבאָס פון דעם קיין צימעס נישט געמאַכט...
 זאַלן זיי בילן.

האַט זיך פאַמפּאָ געריסן פון דער קייט און משימשאַן איז
 אומגעלאָפן און נישט געקענט קיין אייצע געפינען און פיטוקא האָט
 אויך נישט גערוט.

זיי דאָ האָבן איינגעלייגט וועלטן און דאָרט איז מען געזעסן
 באַ דער וועטשערע און מע האָט פונעם טיש צענויפגעקליבן און זיי
 אַרויסגעטראָגן אַ ביין אָפּצולעקן...

ס'איז אוועק אַ שאַ — צוויי, דער באלעבאָס האָט דעמאָלט

לאנג געפראוועט דאָס מאַלצייט, געסט זענען געווען, און די הינט
האַבן די גאנצע צייט פארטויבט די אויערן.

ער האָט א דינער זיינעם געהייסן ארויסטראַגן זיי נאָך א שיסל
פלייש מיט ביינער, און די געסט מיטן באלעבאַס, מיט אלע, זענען
צוזאמען מיט דעם דינער ארויס אויפן הויף.

און ווי זיי זענען צוגעקומען צו די הינט, זענען זיי שמיין
געבליבן פארווונדערט:

דאָס גאנצע עסן פון פריער איז אפילע נישט אַנגערירט געוואָרן,
די הינט האָבן זיך דערצו אפילע נישט צוגערירט.

זיי זענען געשטאנען א וויילע און געקוקט און די הינט האָבן
נישט אויפגעהערט צו בילן. סע האָט נישט געהאַלפן נישט מיט קיין
גוטן און נישט מיט קיין בייזן.

דערנאָך האָט זיך אַפגעשפילט א רירנדיקע סצענע:

דער דינער האָט פאמפאן אַפגעבונדן, באפרייט, איז משימש
ארויף אויף פאמפאן, פאמפאן אויף משימשאָן און פיימוקא אינדערמיט
— זיי זענען שיר-נישט מעשווגע געוואָרן פאר פרייד!

זיי זענען צוגעפאלן צו די שיסלען און ווידער זיך ארומגענומען.
זיי האָבן שוין נישט געבילט, נאָר ווען-נישט-ווען האָבן זיי
זיך געלאָזט הערן, אַבער דאָס איז שוין נאָר קיין בילן נישט געווען.
נאָר אַן אויסרוף אזא, אויף מענטשלעכער שפראך וואַלט עס
געהייסן: — באפרייט! באפרייט! באפרייט!

און פון דעמאָלט אָן, יעדן פארנאכט, ווען דער דינער פלעגט
ארויסקומען אויפן הויף אַפלאָזן די הינט, פלעגט ער צומערשטן
אַפלאָזן פאמפאן, ער זאָל קיין איין רעגע נישט מיינען, אז אים וועט
מען לאָזן אויף דער קייט.

און משימשאָ פלעגט דאָס צוקוקן און שווייגן, ביז מע האָט אויך
אים אַפגעלאָזט. קען זיין, אז ער האָט דאָס פארשטאנען...

די מיינע מיט דער אלטער שטאָט

און מיט דער נייער שטאָט

הינטער דער בריק איז פון לאנגע-לאנגע יארן געשטאנען די אלטע שטאָט. האָט מען דאָרט געשמועסט, אז פון דער אנדערער זייט בריק הייבט זיך אָן אַ נייע שטאָט. אייניקע האָבן דאָס אָפּגעווענדט. און אייניקע האָבן געשמרעקט אהין די הענט... די אלטע זיידעס האָבן געזאָגט: — באַ, ווייסער דאָרטן, וואָס מע פּלאַפּלט, נישטאָ קיין נייע שטאָט!

די אלטע באַכעס האָבן צוגעשאַקלט מיט די קעפּ: — מאַ, אז זיי זאָגן נישטאָ, איז גוט נישטאָ. אסאך טאמעס און מאמעס זענען געווען נישט אהין און נישט אהער. האָבן נישט צוגעגעבן און האָבן נישט אָפּגעווענדט. און די יונגע ווידער האָבן גענומען שמרעקן אהין די הענט, האָבן נישט געקענט איינרוען: — ווי הייסט? — האָבן זיי געטיינעט. — אז פון דער אנדערער זייט בריק הייבט זיך אָן אַ נייע שטאָט, זאָל מען נישט גיין אַ קוק טון צי ס'איז עמעס?

— זאָל מען נישט גיין אַ קוק טון, ווי סע זעט אויס? האָט זיך טאקע פון צייט צו צייט ארויסגעריסן פון דאָרט איינער פון די יונגע, נאָך איינער, נאָך איינער, נאָך און נאָך. נאָר פון טעג זענען וואָסן געוואָרן, פון כאַדאַשים זענען יאָרן געוואָרן און אין דער אלטער שטאָט האָט זיך געפירט ווי געפירט: די אלטע זיידעס האָבן געזאָגט: „באַ...“ די אלטע באַכעס האָבן צוגעשאַקלט מיט די קעפּ: „מאַ...“

און אסאך טאמעס און מאמעס זענען נישט געווען נישט אהין
און נישט אהער. זיי האבן דארט גארנישט נישט געוויסט פון דער
נייער שטאט, וואָרן ווער ס'איז אריבער די בריק.
איז שוין מער נישט געקומען צוריק.

און געלעבט האבן זיך דארט די מענטשן, אין דער אלטער
שטאט, אין הונגער און אין נויט.

כאָממע די שייערס זענען פול געווען מיט טווע, כאָממע דעם
לאנד האָט נישט אויסגעפעלט קיין ברויט.
זענען איינגעדארט געוואָרן די זיידעס.
זענען פרי אלט געוואָרן די טאמעס.
זענען נישט געוואקסן די קינדער.

ווייל הארן זענען געווען, האָבן זיי די שייערס פארשלאָסן, די
פעלדער פארצאמט, און פאר זיך אליין נאָר געהאלטן די שאַף
און רינדער.

האָט זיך דער הונגער געמערט און געשטארקט, האָבן די
מענטשן זיך איינגעזאמלט צו האלטן אן אייצע קעגן הונגער.
האָבן די זיידעס געזאָגט:

— בא, א ברירע האָט מען, מע מוז בא די הארן ראכמים בעמן.
האָבן די באבעס צוגעשאַקלט מיט די קעפ:
— מא, וואָס זאָל מען טון, בעמן איז בעמן.

האָבן אייניקע טאמעס זיך אָנגערופן, אז די הארן האָבן
באפוילן, אז מע זאָל זייער שוועל נישט באטרעמן.
און די יונגע האָבן געזאָגט, אז מע זאָל די הארן
מאכן צום נארן:

אז יעדער פון זיי וועט קריגן געשמיסן,
וועט ער שוין וויסן און וויסן...

און באשלאָסן איז דעמאָלט געוואָרן, אז מע זאָל שיקן א קיך
פון אין דער נייער שטאט, וויאזוי מע פירט זיך דארט.
ווייל זיי האָבן נאָך גארנישט נישט געוויסט פון דער נייער

שמאָט, וואָרן ווער ס'איז נאָר אַריבער די בריק,
איז שוין מער נישט געקומען צוריק.

זענען שוין איצמער געגאנגען אהין
א זידע, א מאמע און א זון.
נאָר באלד נאָכן ארויסגיין, איז מיד געוואָרן דער זידע.
זענען שוין איצמער געגאנגען נאָר דער מאמע און דער זון,
זיי ביידע.

און ווי זיי זענען צוגעקומען צום עק פון דער שמאָט, האָט זיך
ארויסגעוויזן, אז אַריבערצוגיין צו דער נייער שמאָט, דארף מען
ערשמ לייגן א בריק.
האָט זיך דער מאמע אויסגעדרייט און איז געגאנגען אויף צוריק.
נאָר דער זון, דער ווילער זון,
האָט גענומען זיך צום טון.

א פלעקל, א פלאַק, א גראַב אין דער ערד.
א ברעטל פון אויבן — א בריקעלע ווערמ.

און ווי ער ארבעט אזוי, א פרייד, א געדולע, וואָס הערט ער
פון ווייטן?
פון דאָרט, פון דער נייער שמאָט, לייגט מען א בריק שוין
באצייטנס!
און ווי מע ארבעט עס דאָרט מיט כיישעק, מיט אימפעט,
געשיקט.

זיי פון דאָרט און ער פון דאָ, און שוין, פארטיק די בריק!

ווימער דערציילט זיך גאַרנישט פון דער אלטער שמאָט.
די זידעס האָבן שוין מער נישט געזאָגט: „בא...“
די באבעס האָבן שוין מער נישט צוגעשאַקלט מיט די קעפּ:
„סא...“
וואָרן פון דער אלטער שמאָט איז שוין געוואָרן א נייע אזא.

די נישטדער צייטע מייסע

א געדיכטע כמארע האָט, פונעם הימל אראָפּ, גלייך
אריינגעקוקט אין שול אריין.

אין קלאם איז טונקל געוואָרן.

די קינדער זענען שטילער געוואָרן.

דער לערער האָט געהייסן פארמאכן די העפטן, האָבן די

קינדער גלייך א געשריי געטון:

— לערער, א מייסע!

— דערציילט א מייסע!

— א מייסע!

האָט דער לערער א מאך געטון:

— וואָסער מייסע זאל איך אייך דערציילן?

האָט זיך איין קינד אָנגערופן:

— פון א יינגעלע מיט א גילדן רינגעלע, וואָס דאָס יינגעלע האָט

געוואָלט, האָט דאָס רינגעלע געטון.

און א צווייט קינד האָט זיך אָנגערופן:

— פון א מיידעלע, וואָס איז פארבלאָנדזשעט געוואָרן און

גאזלאַנים האָבן עס געכאפט.

און א דריט קינד האָט זיך אָנגערופן:

— פון א יינגעלע, וואָס האָט געוואָלט ריימן אויף דער לעוואַנע.

און א פערט קינד האָט זיך געוואָלט עפעס אָנרופן, נאָר דער

לערער האָט שוין אָנגעהויבן צו דערציילן.

דער לערער האָט אָנגעהויבן, וואָס דאָס ערשטע קינד האָט

געבעטן:

פון א יינגעלע מיט א גילדן רינגעלע.

נאָר אזויווי דער לערער האָט ארויסגערעדט דאָס וואָרט

„רינגעלע“. האָט זיך דאָס רינגעלע אַרויפגעקוילערט אויפן לערערס מיש און ס'האַט גענומען אזוי דערציילן פאַר די קינדער:
— איך בין שוין נישט מער קיין גילדן רינגעלע, וואָס קען ווונדער באַווייזן, נאָר איך בין אַ גרויסער רינג פון אייזן. איך האָב זיך אָפגעריסן פון אַ קייט און געקומען אייך דערציילן, אז מיט דער קייט האָט מען געבונדן אייער כאַווערס טאַטן, ווייל ער האָט געפאַדערט דעם לויז פון זיין אַרבעט.

די קינדער זענען בלייך און בלאַס געוואָרן, האָט דער לערער אָנגעהויבן די-אָ מייסע, וואָס דאָס צווייטע קינד האָט געבעטן:
— אַמאָל איז געווען אַ מיידעלע, איז עס אליין אוועקגעגאַנגען פונדערהיים. איז עס געגאַנגען און געגאַנגען, ביז ס'איז פאַר-בלאָנדזשעט געוואָרן אין אַ געדיכטן וואַלד אַריין. האָט דאָס מיידעלע נישט געוואָסט וווּ אַריין און וווּ אַרויס, האָט דאָס מיידעלע דערזען אַ שייַן. איז עס נאָכגעגאַנגען נאָך דער שייַן, האָט עס דערזען אַ שטיבעלע. איז עס צוגעגאַנגען צום שטיבעלע און שטיל אָנגעקלאַפט: „גוטע מענטשן, עפנט מיר!“ זענען נאָר אַרויס פון דאָרט גאַזלאָנים...

נאָר אזויזוי דער לערער האָט אַרויסגערעדט דאָס וואָרט „גאַזלאָנים“, האָט זיך געעפנט די טיר און ס'האַבן זיך גענומען אַריינשטופן איינער נאָכן אַנדערן אַ גאַנצע באַנדע גאַזלאָנים. אָבער זיי זענען שוין מער נישט קיין גאַזלאָנים, וואָס כאַפן צו אַ מיידעלע, נאָר זיי זענען מילכאַמע-לייט, וואָס פאַלן אָן אויף גאַנצע פעלקער. די קינדער זענען בלייך און בלאַס געוואָרן, האָט דער לערער אַרויסגעשטופט די־אָזיקע גאַזלאָנים און פאַרמאַכט די טיר, און ער האָט אָנגעהויבן צו דערציילן די-אָ מייסע, וואָס דאָס דריטע קינד האָט געבעטן:

פון אַ יינגעלע, וואָס האָט געוואָלט רייטן אויף דער לעוואַנע.
נאָר אזויזוי דער לערער האָט אַרויסגערעדט דאָס וואָרט „לעוואַנע“, האָט זיך אַ שטיקל לעוואַנע אַנידערגעשמעלט באַס פענצטער פון קלאַס און האָט אזוי געזאָגט:

זי קען מער נישט נעמען דאָס יינגעלע אויף זיך ריימן, ווייל
 דאָס יינגעלע וועט נישט זען דעם וועג, וואָרן זי האָט זיך דאָס
 פּאַנעם מיט שוואַרצן פאַרהאַנגען, איז פינצטער.
 זי האָט זיך דאָס פּאַנעם מיט שוואַרצן פאַרהאַנגען, ווייל זי
 קען נישט צווען, ווי ברידער גייען אויף ברידער אין מילכאַמע
 ארויס, פעלקער פאַלן-אַן אויף פעלקער און סע ווערט כאַרעוו
 א וועלט.
 די קינדער זענען געוואָרן בלייך און בלאַס, האָט דער לערער
 אויפגעמישט אַ ביכל צו לייענען פאַר זיי עפעס אַ שטיפּעריי,
 אַ שפּיל, אַ שפּאַס.
 נאָר אזויווי דער לערער האָט דאָס ביכל אויפגעעפּנט, זענען
 די אלע זאכן, וואָס ער האָט געוואַלט לייענען, אַנטלאָפּן און נאָר
 פּוֹן יענע מייסעס האָט ער געטראָפּן.
 האָט ער דאָס ביכל צוריק פאַרמאַכט און געזאַגט די קינדער,
 אז זיי זאָלן אַהיימגיין, סע פאַלט שוין צו די נאַכט.
 סע מוט אים זייער וויי, ער האָט דערפּוֹן אַסאַך צאַר, וואָס
 היינט איז אַ טאַג אַזאַ.
 פאַרדאָס אַבער, מאַרגן, וועט שוין שיינען די זון אַ גאַנצן-
 גאַנצן טאַג.

כ י י ע ל ע

כײעלע איז ברויגען געוואָרן

די זון האָט זיך געדרייט ארום אַ שמאַלן, לאנגן הויף — זי האָט געוואָלט אריין און נישט געקאָנט — דער הויף איז פארשטעלט געווען פון אלע זייטן.

האַט זי זיך געדרייט און געזוכט אזוי לאנג, ביז זי האָט געמראָפּן ערגעץ אַ שפּארע, האָט זי אריינגעשטופט אַ פינגער. האָט זיך אומגעדרייט אינעווייניק, אין הויף, אַ שיין מיידעלע און זי האָט דערזען דעם פינגער... האָט זי אַ קוויטש געטון פאַר פרייד:

— ווער ביסטו?!

— און ווער ביסטו?

— איך בין כײעלע.

— און איך בין די זון.

— אזוי? קומזשע אריין!

האַט די זון געענטפּערט:

— איך קאָן נישט אריין.

סע גייט נישט.

האַט כײעלע אַ מאַך געטון, אז זי פארשטייט נישט.

דערווייל האָט די זון ארויסגעכאַפּט דעם פינגער און זי איז זיך אוועק, און כײעלע איז געבליבן שטיין פארטראַכט און פארקלערט.

דאָס איז געווען יענע קליינע כײעלע, וואָס האָט געווינט איז

איינעם פון יענע נאַסע, פאַרדושעמע צימערן דאָרט.

דאָס איז געווען יענע קליינע כײעלע, וואָס האָט געהאלטן

אין איין פּרעגן אירע מאַטע-מאַמע „פאַרוואָס“ און „פאַרוואָס“:

פארוואַס באוויינען דאָ די פאמיליעס צו איינציקע צימערן?
פארוואַס שיקט דאָ די זון נאָר אַ שמאַל שטראַלעכל?
פארוואַס קומט זי אהער אזוי זעלטן?
אין צווייטן הויף, אין גרויסן, ברייטן הויף, וויינט אינגאנצן
אין פאמיליע!

דאָרט שפאצירט די זון ארום אַ גאנצן טאָג איבערן גאנצן
הויף! —

די טאטע-מאמע האָבן זיך מיט אירע פראגעס נישט געקענט
קיין איינע געבן.

זיי האָבן איר נאָר געענטפערט, אז ווען זי וועט גרויס ווערן,
וועט זי שוין אליין ענטפערן.

פאר בייעלען איז דאָס אַבער נישט גענוג געווען, אז זי זאל
אויפהערן צו פרעגן.

פלעגן טאטע-מאמע מיר ווערן פון די פראגעס און זיך אַנבייזערן
אויף איר.

פלעגט זי אין קאס ווערן און קוויטשען:

— אַבער פארוואַס! פארוואַס! —

האָט דער טאטע איר איינמאַל געענטפערט, אז:

— ווען דו וועסט וויסן, וואָס דאָס איז אַ באלעבאַס,

וועסטו שוין נישט פרעגן מער „פארוואַס“.

איז זי נאָך מער אין קאס געוואָרן:

— איך ווייס, איך ווייס,

אַ באלעבאַס איז בייז —

און אינדערמיט האָט זי זיך צעלאכט:

— אַ באלעבאַס

האָט אַ פאריסענע נאָז ...

דאָס האָט זי זיך אזוי צעלאכט, ווייל זי האָט דערזען אַ

שטראַלעכל. זי האָט זיך אזוי דערפרייט, אזש אין די „פארוואַסן“

פארגעסן און זיך צעזונגען:

— שמראלעכל, שמראלעכל,

זאג, וואס ווילסטו,

זינגען אדער מאנצן?

שמראלעכל, שמראלעכל,

נעם די זון

און ברענג זי מיר אינגאנצן?

זינגען קאן נישט קיין שמראלעכל, מאנצן יא...

האט דאס שמראלעכל געמאנצט און כיעלע האט געמאנצט.

דאס שמראלעכל צו כיעלען, כיעלע צום שמראלעכל — א

מאנץ אקעגן, א מאנץ א רעדל, א געדריי, א געשמעל, מאלעכייך!

אינדערמיט האט כיעלע דערזען, אז זי מאנצט גאר אליין.

דאס שמראלעכל איז פארשוונדן געווארן.

איז זי ברויגעז געווארן.

אראפגעלאזט דאס קעפל און זיך געשמעלט אין א ווינקל.

איז דאס שמראלעכל געקומען זי איבערבעטן. איר א גלעט

געטון איבערן קעפל און צון איר א לאך געטון:

— מיידעלע, מיידעלע,

זיי נישט ברויגעז.

שמעל דיך בעסער מאנצן.

מיידעלע, מיידעלע,

מארגן קומט

די זון צו דיר אינגאנצן!

בייעלע וויל דעם שמעקן

איינמאָל, אויפדערנאכט, א שיינע לעוואָנע-נאכט. בייעלע האָט זיך שוין געהאט אַנגעשפילט מיט די קינדער אויפן הויף. זי האָט שוין געהאלטן נאָך וועטשערע, האָט זי זיך אויסגעמון, שלאָפן געלייגט און, ווי דער שמייגער, א זאג געמון: „מאמע, א גוטע נאכט! מאמע, א גוטע נאכט!“

צוגעדעקט זיך, אראָפגעוואָרפן דעם צודעק, ווידער זיך צוגעדעקט און ווידער אראָפגעקאָפּעט. א דריי אהין, א דריי אהער. א מינוט, צוויי, דריי, — איינגעשלאָפן.

דער מאמע איז נאָך געזעסן א וויילע באַם בלאַט און געלייענט. דערנאָך האָט ער זיך אויפגעהויבן, אריינצוגיין צון א שאַכן, טאקע אויפן זעלבן הויף, די צווייטע טיר.

— קום אויך, — האָט ער געזאָגט אינדערשמיל צו דער מאמען — מאך פינצמער און קום אויך.

— באלד, גיי, גיי, איכל נאָכקומען — האָט די מאמע אים געענטפערט קימאט אויפן וונק, אזוי שמיל.

דער מאמע איז ארויסגעגאנגען און די מאמע האָט גענומען באַקוקן בייעלען, ווי זי שלאָפט: צי סע שמויפט איר נישט עפעס, צי ס'איז איר באַקוועם, און זי האָט זי באַקוקט און באַטאָפּט. דערנאָך האָט זי פינצמער געמאכט און זיך געלאָזט ארויסגיין.

אויף דער שוועל האָט זי זיך אָפגעשטעלט און אריינגעקוקט אין פינצמערן צימער צון איר מיידעלע.

א שטיקל לעוואָנע-שיין האָט זיך געריסן אין צימער אריין. דאָס גרעט אויף די שטריק אין הויף האָט זיך געטריקנט און א פלאַמער געמון, איז דאָס שטיקל לעוואָנע-שיין אריין אין צימער און ארויס, ווי א פייגעלע וואַלט אריין און ארויסגעפלוין. האָט עס א שיין געמון אויף בייעלעס פענעמל און פארשוונדן.

האָבן דער מאמעס אויגן אויפגעלויכטן און זי איז אריינגעגאנגען
צום טאטן, באס שאַכן, די צווייטע מיר.

כייעלע איז גאנץ געשמאק געשלאָפן. דערנאָך עפעס א דריי
זיך געטון און איבערגעוועקט. איבערגעוועקט און אויפגעוועקט.
פינצטער, שמיל. רופט כייעלע:

— מאמע!

קיינער רופט זיך נישט אָן.

— מאמע! מאמע!

קיינער רופט זיך נישט אָן.

דערשרעקט זיך אביסל כייעלע און וויל זיך שיר-נישט צעוויינען.
פליט אָן דאָס שטיקל לעוואָנע-שיין
און גיט איר א שמייכל אין פענעמל אריין:

— מיידעלע, מיידעלע, האָב נישט קיין מוירע,

נישטאָ זיך פארוואָס צו שרעקן.

אַט צי איך זיך אויס, ווי א פאס,

ווי א לאנגער שמעקן.

און וועמען דו וועסט הייסן, וועל איך דערלאנגען

מיט אלע ביידע עקן!

האַט כייעלע צוריקגעשמייכלט:

— איך האָב נישט קיין מוירע

און איך הייס קיינעם נישט דערלאנגען.

איך וויל נאָר גיך

דעם שמעקן צו זיך...

האַט דאָס שטיקל לעוואָנע-שיין כייעלען געפרעגט:

— אז דו ווילסט קיינעם נישט שלאָגן, צו וואַסזשע באדארפסטו

א שמעקן?

האַט כייעלע געענטפערט:

— איך וויל טאקע קיינעם נישט שלאָגן.
 נאָר דעם שמעקן דארף איך פאר עפעס אנדערש האָבן.
 פאר אסאך זאכן דארף איך אים האָבן :
 ערשמנס, אז עמעצער אנדערש זאל אים נישט האָבן.
 קעדיי מע זאל מיך נישט שלאָגן.
 צווייטנס, אז איך זאל מיט אים דערלאנגען ביז אריבערן
 צווייטן הויף, דעם גרויסן און ברייטן הויף, וווּ די זון איז א גאנצן
 מאָג, וועל איך די זון אויך אהער ברענגען, זאל זי אויך דאָ זיין !
 און דערנאָך וועל איך מיטן שמעקן זי אראַפֿרייסן און ארויפּזעצן
 זי אויף מיין קאָפּ ווי א קרוין
 און לייכטן און באַלייכטן ! און שוין ...
 דערנאָך וועל איך טאקע דעם שמעקן נישט באַדארפֿן, און איך
 וועל אים אוועקוואַרפֿן.
 האָט דאָס שטיקל לעוואַנע-שיין זיך אויסגעצויגן שמאַל און
 לאַנג, ווי א פּאָס, ווי א לאַנגער, לאַנגער שמעקן !
 האָט זי אויסגעשטרעקט די הענטלעך אים צו כאַפֿן און אירע
 ליפעלעך האָבן אַקענגעטראָגן א שמייכל — דער שמאַלער לאַנגער
 פּאָס אינעם פינצטערן צימער האָט אויך אויסגעזען ווי א שמייכל...
 און א שמייכל צון א שמייכל, ווי א שוועסטער צון א ברודער.
 און צוריק אַנטשלאָפֿן געוואָרן, שטיל, שאַ אַן א גערודער.

באלד זענען טאטע-מאמע אריינגעקומען, ליכטיק געמאכט.
 די מאמע נעמט זיך צוקוקן צון איר מיידעלע, באַמערקט זי,
 ווי זי שלאָפט גאנץ געשמאק, נאָר עפעס באוועגט זי מיט די
 הענטלעך, ווי זי זאל וועלן עפעס נעמען, עפעס האַלטן ...
 האָט די מאמע זי איבערגעוועקט, א לייכטן קוש איר געטון,
 א גלעט מיט דער האַנט,
 און אויסגעדרייט זי צו דער וואַנט.
 און נישט געכאַלעמט, נישט געדאכט —
 א גוטע נאכט.

כייעלע איז גרויס געווארן איבער נאכט

קינדער, זינט מיט מיר און לאכט!
ווי כייעלע האט אויפגעוואכט —
גרויס געווארן איבער נאכט ...

נאך איידער וואס און איידער ווען,
לאמיר הערן, ווי ס'איז געשען!

ס'האט אנגעהויבן בלאַען, מונקל-בלאַ, העלער-בלאַ, העלער.
העל — דער מאַג האַט זיך געטון א שמעל.
און כייעלעס טאמע-מאמע אויף די פיס געשמעלט.
שמיל, אויף די שפיצפינגער, געשוועבט ווי די שאַטנס האַבן
זיי — כייעלען נישט אויפצוועקן. זיי האַבן געטון, וואס זיי האַבן
באדארפט, אלץ אינדערשמיל, און זיי האַבן זיך געגרייט צו דער
ארבעט. דעמאלט האַבן זיי ביידע געהאט ארבעט.
ביידע האַבן זיך געלאזט אוועקגיין פון שטוב. ער אין פאבריק
אריין און זי — אהיימנעמען ארבעט. נאך ס'איז נאך צו פרי געווען,
האַבן זיי זיך פארן אוועקגיין אביסל פארהאלטן, געקוקט, ווי זייער
קליין מעכטערל שלאַפט, און זיי האַבן זיך מיט איר געגרויסט.
דער טאמע האַט גערעדט וועגן איר מיט באוונדערונג: אז א
קינד זאל שמעלן אזוינע פראגעס, א קינד זאל וועלן די זון באקומען!
און די מאמע האַט צוגעשאַקלט מיטן קאפ און אזוינע מינעס
געמאכט, גלייך, ווי זי וואַלט זאָגן, אז אזוי וועט טאקע געשען: זי
וועט די זון באקומען, זי וועט אליין לייכטן ווי די זון, און — וואס
טאמע-מאמע קענען אלץ נישט זען אויף זייער קינד!
אזוי פארטיפט, פארכאַלעמט וועגן זייער כייעלען, האַבן זיי
אזש נישט געפילט, ווי זיי גייען אוועק פון שטוב און לאָזן אביסל

צעפנט די טיר. אזוי פארטיפט, פארכאלעמט זענען זיי געגאנגען
און גערעדט פון זייער קינד.

איז אריין א קאץ. ארויף אויף א בענקל, פונעם בענקל אויפן
טיש, פונעם טיש אויפן שאפקעלע, דארט איז געווען אויסגעשטעלט
געפעס און זעין אראפ — טררראך! גלעזער, טעלער, אויף
פיצפיצלעך. האט זיך די קאץ דערשראקן און געלאפן זיך באהאלטן
אונטער כייעלעס בעט.

כייעלע האט זיך אויפגעכאפט מיט אן אויסגעשמרעקטער האנט
און א באפעל געטון אויף א קאל: „גוי! האב נישט קיין מוירע!“
די קאץ האט זיך אפירגעשארט פון אונטערן בעט און
ארויסגעלאפן. און כייעלע האט זיך אויפגעזעצט אויפן בעטל און
געזוכט דעם שמעקן, וואס זי האט באנאכט געזען אין דער
לעוואנע-שוין. אבער באלד האט זי א שמיכל געטון און אויסגערופן:
„וואסער שמעקן! מיין האנט איז דאך אזוי גרויס און פעסט
געווארן, ווי א שמעקן!...“

זי האט זיך אויפגעשטעלט אויפן בעטל, האט איר קאפ
געגרייכט ביזן סופיט, איז זי א צופרידענע אראפ פונעם בעטל און
ווען זי האט דערזען אירע קליינע שיכלעך, האט זי זיך זייער
צעלאכט. זי האט געדענקט, אז ערשט נעכטן איז זי א קליין
מידעלע געווען.

זי האט אפירגעזוכט דער מאמעס א פאך שיך, דער מאמעס א
קלייד און זיך אָנגעטון. נאָר איר זענען נישט געפעלן געוואָרן די
אלטע לאכעס, איז איר איינגעפאלן אריינגוגיין אין אנדערן הויף,
אין דעם גרויסן ברייטן הויף, וווּ די זון שפאצירט ארום א גאנצן טאָג.
אהין האט זי דאך סיוויסיי געוואלט אריין, קעדי צו נעמען
די זון אויך צו זיך אין הויף אריין, איז זי טאקע אהין אריין, און
ווי זי קוקט זיך נאָר אום, דערזעט זי, ווי שיינע קליידער און שיך,
גרויסע און קליינע, שפאצירן זיך נאָר אליין ארום אין הויף, שפאצירן
איר פארביי, זי זאל זיך אויסקלייבן וועלכע זי וויל.

נעמט זי די ערשמע בעסטע וואָס קומען איר אין האנט אריין.
 טוט זיך אָן, מאכט זיך רעכט, שייך, גוט, וויל ווי די וועלט.
 וויל זי זיך לאָזן צוגיין צו די בלומען, וואָס וואקסן דאָרט, נעמען
 נאָר די בלומען און טאנצן איר אנטקעגן און בעסן זיך בא איר.
 אז זי זאל זיי באפרייען פון דאָרט, זיי זענען דאָרט ווי אינגעשפארט
 אין טפיסע. זיי ווילן, אז אלע זאלן פון זיי האנאָע האָבן. נעמט זי
 פון זיי איינע, צוויי, דריי, פיר, אסאך, אסאך, שמעקט זיי איין
 אין די האַר פונעם קאָפּ, ארום, ארום, ווי א קראַנק, ווי א קרוין.
 און איצער וועט זי נאָר זיך ארויפזעצן אויפן קאָפּ די זון
 און — שוין.

זי קוקט זיך אום, ארום און ארום זענען שפיגלען געווען. זי
 גיט א בליק, דערזעט זי די זון אויף איר קאָפּ.
 אזוי? טאנץ ארום!

אינס-צוויי, אינס-צוויי,

האַפּ-האַפּ, האַפּ-האַפּ!

און ווי זי טאנצט ארום, נעמען די קליידער און די שיק, די
 בלומען און — וואָס נישט? — אויך די זון אויפן קאָפּ און די שמראַלן
 און טאנצן איר נאָך.

אזוי? טאנצן נאָך!

אינס-צוויי, אינס-צוויי,

האַפּ-האַפּ, האַפּ-האַפּ!

טאנצן נאָך נאָך איר צון איר אין הויף אריין. לויפן זיך צוגיין
 אלע קינדער פונעם הויף און סע ווערט א געטומל:

— א! זע נאָר!

— וואָס איז געשען?

— ווער איז עס? כיעלע?

— נישט כיעלע און יא כיעלע!

— אן אנדערע כיעלע!

— דיזעלבע, נאָר א גרויסע, מיט פעסטע הענט!

— מיט א זון אויפן קאָפּ!

- מיט קליידער און שיד און בלומען און אלץ!
- כייעלע, גיב מיר שיכעלעך!
- מיר א קליידעלע!
- מיר א בלוס!
- מיר א ...

האָט זיך כייעלע א שמעל גענעבן מיט אן אויסגעשמרעקטער האנט און באפוילן אויפן קאל: „נישט בעסן, נאָר נעמען!... שמרעקט אויס די הענט! נעמט אליין!“

האַבן זיך אלע קינדער גענומען אַנטון ניי און שוין, און זיך פארפונן מיט די בלומען און באשמראלן מיט די שמראלן. אינדערמיט איז אַנגעקומען דער באלעבאַס מאַנען דירענעלט — ער האָט אפּאַנעס נאָך נישט געוווּסט, וואָס אזוינס ס'האָט געטראָפּן — און ווי נאָר כייעלע האָט אויף אים א קוק געטון, איז ער אנטלאָפּן ווי אן אַפּגעברייטער, אז די קינדער האָבן זיך אויף צעקייכט פאר געלעכטער.

אינדעם זענען געקומען צו לויפן כייעלעס מאמע, כייעלעס מאמע און נאָך מאמעס און טאטעס — זיי האָבן זיך שוין אפּאַנעס יא דערוווסט וואָס אזוינס ס'האָט געטראָפּן — און ווען זיי זענען אַנגעקומען, זענען זיי פונדעסטוועגן געבליבן שטיין פארגאפט: אלע קינדער אזוי שוין אַנגעטון! און כייעלע איז געשמאנען אינדערמיטן און מיט זיי געזונגען:

קינדער, זינט מיט מיר און לאכט!
— ווי כייעלע האָט אויפגעוואכט —
גרויס געוואָרן איבער נאכט...

און פרעגט נישט „ווי“ און פרעגט נישט „ווען“,
אזויאָ איז די זאך געשען!